

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n
toimintakertomus ja
tilinpäätös 2018

Sisällysluettelo

Toimintakertomus	1
Tuloslaskelma	9
Tase	10
Rahavirtalaskelma	11
Oman pääoman muutoslaskelma	12
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	14
Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet	30
Tuloslaskelman ja taseen liitetiedot	37
Allekirjoitukset	53
Tilintarkastuskertomus	

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on osa OP Ryhmää, ja sen rooli on yhdessä OP Yrityspankki Oyj:n kanssa vastata OP:n varainhankinnasta raha- ja pääomamarkkinoilta. OPA vastaa ryhmän kiinteistövakuudellisesta varainhankinnasta laskemalla liikkeeseen katettuja joukkovelkakirjalainoja. OPALLA ei ole itsenäistä asiakasliiketoimintaa eikä omaa palveluverkostoa, vaan osuuspankit hoitavat asiakassuhteet ja luottojen hallinnoinnin paikallisesti.

Joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetettavat asuntoluotot OPA joko merkitsee väliluottoa ottaneiden pankkien taseista tai on ostanut OP Ryhmän jäsenpankeilta.

OPAn väliluotot ja luottokanta kasvoivat vuonna 2018 13 771 miljoonaan euroon (13 580)*.

OPA laski liikkeeseen kesäkuussa 7,25 vuoden kansainvälisille pääomamarkkinoille suunnatun kiinteäkorkoisen kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjalainan, joka sai luottoluokittajilta korkeimman luokituksen. Nimellisarvoltaan 1 000 miljoonan euron laina välitettiin kokonaisuudessaan osuuspankeille väliluottoina. Marraskuun 1 000 miljoonan euron väliluotto toteutettiin väliluottomallin laajennuksella jo olemassa olevaan joukkovelkakirjalainaan, joka erääntyy vuonna 2024. Joulukuun lopussa OPAn väliluottoja oli 122 osuuspankilla yhteensä 6 776 miljoonalla eurolla (4 766).

Keskinäinen vastuu

Talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain mukaan yhteenliittymä muodostuu yhteenliittymän keskusyhteisöstä (OP Osuuskunta), keskusyhteisön jäsenluottolaitoksista ja niiden konsolidointiryhmiin kuuluvista yrityksistä sekä sellaisista luottolaitoksista, rahoituslaitoksista ja palveluyrityksistä, joiden äänivallasta edellä mainitut yhdessä omistavat yli puolet. Yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti. OP Osuuskunnan jäseniä olivat 31.12.2018 yhteensä 156 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttityhtiö Oyj ja OP Asiakaspalvelut Oy. Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Yhteenliittymään kuuluvat yritykset ovat lain mukaan keskinäisessä vastuussa toistensa veloista. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin. Yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta on velvollinen suorittamaan tarvittaessa tukitoimena jäsenpankille määrän, joka on tarpeen jäsenpankin selvitystilän estämiseksi. Lisäksi keskusyhteisö vastaa jäsenpankin niistä veloista, joita ei saada suoritetuksi jäsenpankin varoista.

Jäsenpankki on velvollinen suorittamaan keskusyhteisölle osuutensa määrästä, jonka keskusyhteisö on suorittanut joko toiselle jäsenpankille tukitoimena taikka toisen jäsenpankin velkojalle maksuna erääntyneestä velasta, johon velkoja ei ole saanut suoritusta jäsenpankilta. Jäsenpankilla on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalaisissa tarkoitettu rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista.

Jäsenpankin vastuu määrästä, jonka keskusyhteisö on jonkin jäsenpankin puolesta tämän velkojalle suorittanut, jakautuu jäsenpankkien kesken niiden viimeksi vahvistettujen taseiden loppusumman mukaisessa suhteessa.

Kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjan haltijalla on lain kiinnitysluottopankkitoiminnasta 25 §:n mukaisesti OPAn selvitystilän tai konkurssin estämättä oikeus saada suoritus koko joukkovelkakirjalainan laina-ajalta sopimusehtojen mukaisesti joukkovelkakirjalainan vakuudeksi merkityistä varoista ennen muita saatavia.

*) Suluissa on vertailulukua vuodelta 2017. Tuloslaskelma- ja muiden kertymätyyppisten lukujen osalta vertailuna on tammi-joulukuun 2017 luku. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten lukujen osalta vertailuna on edellisen tilinpäätöksen (31.12.2017) luku.

Tuloskehitys

OPAn keskeiset tuloserät kehittyivät vuonna 2018 seuraavasti:

Tuhat euroa	1-12/2018	1-12/2017
Tuotot		
Korkokate	71 893	74 984
Nettopalkkiotuotot	- 49 193	-49 910
Sijoitustoiminnan nettotuotot	1	2
Liiketoiminnan muut tuotot	3	232
Yhteensä	22 704	25 309
Kulut		
Henkilöstökulut	191	328
Poistot ja arvonalentumiset	783	836
Liiketoiminnan muut kulut	5 099	4 528
Yhteensä	6 073	5 692
Saamisten arvonalentumiset	-382	-276
Tulos ennen veroja	16 248	19 341

Yhtiön taloudellinen asema säilyi katsauskaudella vakaana. Koko vuoden tulos ennen veroja oli 16 248 tuhatta euroa (19 341).

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

OPAn taseen loppusumma oli vuoden lopussa 14 077 miljoonaa euroa (14 124). Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Milj. euroa	31.12.2018	31.12.2017
Tase	14 077	14 124
Saamiset asiakkailta	6 995	8 804
Saamiset luottolaitoksilta	6 910	5 140
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 743	10 796
Velat luottolaitoksille	2 896	2 838
Oma pääoma	378	380
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	0	0

Pankin väliluotot ja luottokanta kasvoivat tammi-joulukuussa 13 771 miljoonaan euroon (13 580).

Kotitalouksien osuus luottokannasta oli joulukuun lopussa 99,9 prosenttia (99,9) ja yhteisöasiakkaiden 0,1 prosenttia (0,1). OPAn ongelmasaamiset olivat vuoden lopussa 297 miljoonaa euroa (303).

Yleiseen liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjalainojen kirjanpitoarvo oli vuoden lopussa 10 743 miljoonaa euroa (10 796). Joukkovelkakirjalainojen lisäksi OPA rahoitti toimintaansa OP Yrityspankki Oyj:stä nostetuilla rahoitusluotoilla. Katsauskauden lopussa rahoitusluottojen määrä oli 2 896 miljoonaa euroa (2 838).

OPA on suojannut luottosalkkunsu karkoriskin koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien luottojen pohjakorkokassavirrat Euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjalainojen kiinteät korot lyhyisiin markkinakorkoihin. OPAn

korkeajohdannaisportfolio oli yhteensä 17 393 miljoonaa euroa (19 035). Kaikki johdannaispimukset on solmittu suojaustarkoituksessa ja niiden vastapuolena on OP Yrityspankki Oyj.

Omat varat ja vakavaraisuus

Omat varat ja vakavaraisuus on laskettu EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU 575/2013) mukaisesti. Luottoriskin vakavaraisuusvaatimus lasketaan käyttämällä luottoriskin sisäisten luokitusten menetelmää. Operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OPAn ydinvakavaraisuus (CET1) oli joulukuun lopussa 136,4 (109,5) prosenttia. Lakisääteinen minimi ydinvakavaraisuudelle (CET1) on 4,5 prosenttia ja vakavaraisuussuhteelle 8 prosenttia. Luottolaitoslain mukainen 2,5 prosentin kiinteä lisäpääomavaatimus nostaa käytännössä alarajan ydinvakavaraisuudelle 7 prosenttiin ja vakavaraisuussuhteelle 10,5 prosenttiin.

Finanssivalvonta on asettanut asuntolainoille 15 prosentin riskipainoalarajan vuoden 2018 alusta alkaen vähintään kahdeksi vuodeksi. Tällä lattialla varaudutaan Finanssivalvonnan mukaan kotitalouksien velkaantuneisuuteen liittyvään järjestelmärisktiin. Riskipainoalaraja ei koske OP:aa, vaan kohdistuu ainoastaan OP Ryhmän tasolle.

Omat varat ja vakavaraisuus, teur	31.12.2018	31.12.2017
Oma pääoma	377 720	380 057
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä	377 720	380 057
Aineettomat hyödykkeet	-120	-904
Eläkevastuun ylikate	-66	-65
Osuus tuloksesta, jota ei ole tarkastettu	-12 999	-15 473
ECL – odotetut tappiot alijäämä	-1 962	-2 672
Ydinpääoma (CET1)	362 573	360 940
Ensisijainen pääoma (T1)	362 573	360 940
ECL – odotetut tappiot ylijäämä	38	
Toissijainen pääoma (T2)	38	
Omat varat yhteensä	362 611	360 940
Kokonaisriski		
Luotto- ja vastapuoliriski	223 980	289 070
Operatiivinen riski	41 893	40 554
Yhteensä	265 873	329 623
Suhdeluvut, %		
Ydinpääomien (CET1) vakavaraisuussuhde	136,4	109,5
Tier 1 -vakavaraisuussuhde	136,4	109,5
Vakavaraisuussuhde	136,4	109,5
Pääomavaatimus		
Omat varat	362 611	360 940
Pääomavaatimus	27 924	349 700
Puskuri pääomavaatimukseen	334 687	11 240

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

Ydinpääoma
Kokonaisriski

Ensisijaisen lisäpääoman (Tier1) vakavaraisuussuhde, %

Ensisijainen lisäpääoma (Tier1)
Kokonaisriski

Vakavaraisuussuhde, %

Omat varat yhteensä
Kokonaisriski

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2018	2017	2016
Oman pääoman tuotto (ROE), %	3,4	4,1	4,8
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,09	0,12	0,16
Omavaraisuusaste, %	2,68	2,69	3,21
Kulujen suhde tuottoihin, %	27	22	19

Vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskukaavat

Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen (ESMA) uudet ohjeet vaihtoehtoisista tunnusluvuista tulivat voimaan 3.7.2016. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja esitetään kuvaamaan liiketoiminnan taloudellista kehitystä ja parantamaan vertailukelpoisuutta eri raportointikausien välillä. Vaihtoehtoisia tunnuslukuja ei tulisi pitää korvaavina mittareina verrattuna IFRS-tilinpäätösnormistossa määriteltyihin tunnuslukuihin.

Käytettyjen vaihtoehtoisten tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty alla ja ne vastaavat sisällöltään aikaisemmin esitettyjä tunnuslukuja.

Oman pääoman tuotto (ROE), %

Liikevoitto (-tappio) - Tuloverot* x 100
Oma pääoma (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Koko pääoman tuotto (ROA), %

Liikevoitto (-tappio) - Tuloverot* x 100
Taseen loppusumma keskimäärin
(vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma x 100
Taseen loppusumma

Kulujen suhde tuottoihin, %

Henkilöstökulut + Poistot ja arvonalentumiset
 + Liiketoiminnan muut kulut _____ x 100
 Korkokate + Nettopalkkiotuotot + Sijoitustoiminnan
 nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat OPAn riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan. OP Ryhmän riskipolitiikassa keskusyhteisön johtokunta vahvistaa vuosittain ryhmän ja yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa sekä riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

Keskusyhteisö vastaa OP Ryhmän ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta. OPA vastaa omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

OPAn hallitus tekee riskien- ja vakavaraisuudenhallintaan liittyvät päätökset keskusyhteisön johtokunnan linjausten mukaisesti. Lisäksi hallitus käsittelee yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta merkittävät, laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät sekä epätavalliset asiat. Hallitus päättää periaatteista ja toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että yhtiö toimii ulkoisen sääntelyn ja OP Osuuskunnan linjausten mukaisesti.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti liiketoiminnasta ja taloudellisesta asemasta.

OPAn riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtävät on keskitetty OP Ryhmän riskienhallintaan. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OPAn riskinotto- ja maksuvalmius sekä varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinotto- ja maksuvalmius muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on integroitu kiinteäksi osaksi liiketoimintaa ja sen johtamista. OPA keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinotto- ja maksuvalmius mukaista rooliaan yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti. OPAn suhtautuminen riskinottoon on maltillista.

Riskinotto- ja maksuvalmius

OPAn riskinotto- ja maksuvalmius säilyi hyvällä tasolla kertyneiden voittovarojen johdosta. Vakavaraisuussuhde oli 136,4 prosenttia (109,5). Oman pääoman tuotto oli 3,4 prosenttia (4,1).

OPAn vakavaraisuutta ei pyritä turvaamaan voittovaroja kerryttämällä, vaan OP Osuuskunta turvaa OPAn vakavaraisuuden.

Luottoriskiasema

OPAn luottokanta oli tilikauden lopussa 6 995 miljoonaa euroa (8 808). Luottokannan laatu on hyvä. Ongelmasaamisten yhteismäärä oli 297 miljoonaa euroa (303). Ongelmasaamisilla tarkoitetaan yli 90 päivää erääntyneitä saamisia, muita riskillisiksi luokiteltuja saamisia sekä saamisia, joihin kohdistuu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuva lainanhoitojousto. Lainanhoitojoustot ovat asiakkaan aloitteesta sovittuja helpotuksia alkuperäiseen maksuohjelmaan, ja niillä pyritään auttamaan asiakasta selviytymään väliaikaisista maksuvaikeuksista. Osuuspankit pyrkivät toiminnallaan aktiivisesti löytämään ratkaisuja asiakkaiden väliaikaisten maksuvaikeuksien ylittämiseksi. Muista kuin asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuneita maksuohjelmamuutoksia ei luokitella ongelmasaamisiksi.

Yhtiö ei ole kirjannut merkittäviä arvonalentumisia tällä eikä aikaisemmillä tilikausilla.

Yhtiöllä ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden asiakasriskien yhteismäärä ylittäisi luottolaitoslain asettaman 25 prosentin rajan pankin omista varoista. Luottokannan hajaantuneisuuden ja turvaavien vakuuksien ansiosta OPAn luottoriskiasema on erittäin vakaa.

Markkinariskit ja likviditeettiriski

Markkinariskeihin sisällytetään taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriski, hintariskit ja markkinoiden likviditeettiriski. Yhtiön käyttämät tuotteet ja markkinainstrumentit, varainhankinnan ja sijoitustoiminnan periaatteet sekä käytettävät riskien seurantamenetelmät on määritelty hallituksen vahvistamassa markkinariskien hallinnan toimintaohjeessa.

Korkoriskillä tarkoitetaan markkinakorkojen muutosten vaikutusta yhtiön tulokseen, kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. OPA on suojautunut korkoriskiltä koronvaihtosopimuksilla. Koronvaihtosopimuksilla vaihdetaan suojattavien asuntolainojen pohjakorkokassavirrat Euribor-kassavirtoihin. OPA on vaihtanut myös liikkeeseen laskemiensa joukkovelkakirjojen kiinteät korot vaihtuviin markkinakorkoihin. Kaikkien johdannaissopimusten vastapuolena on OP Yrityspankki Oyj.

Likviditeettiriskin hallinnan tarkoituksena on turvata yhtiön kyky suoriutua maksuvelvoitteista vaarantamatta liiketoiminnan jatkuvuutta, kannattavuutta tai vakavaraisuutta. OPAn kassavirtoja seurataan päivittäin maksuvalmiuden varmistamiseksi ja rakenteellista rahoitusriskiasemaa seurataan säännöllisesti osana yhtiön vakavaraisuuden hallintaprosessia.

OPAn hallitus seuraa säännöllisesti, että yhtiön korko- ja rahoitusriskiasema säilyy sen asettamien rajojen puitteissa.

Yhtiön korko- ja rahoitusriskinottoa on rajoitettu myös kiinnitysluottopankkilain säännöksissä. Lain mukaan kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen vakuutena olevista luotoista minkä tahansa 12 kuukauden aikana saatavien korkojen yhteenlaskettu määrä on oltava suurempi kuin kiinteistövakuudellisille joukkovelkakirjalainoille samana aikana maksettavien korkojen yhteenlaskettu määrä. Lisäksi kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen jäljellä oleva keskijuoksu-aika on oltava lyhyempi kuin niiden vakuutena olevien varojen jäljellä oleva keskijuoksu-aika. OPAn toiminta on koko tilikauden ajan ollut sekä korkovirta- että juoksu-aikatarkastelun osalta lainmukaista.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisesta osaamisesta tai puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Operatiivinen riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä. Operatiivisia riskejä hallitaan tunnistamalla riskejä ja arvioimalla niitä sekä varmistamalla kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuutta ja riittävyttä. Operatiiviset riskit arvioidaan säännöllisesti ja riskitilanne raportoidaan hallitukselle kokonaisuutena kerran vuodessa.

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OPAssa noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja OPAn omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Henkilöstö ja palkitsemisjärjestelmät

OPAn palveluksessa oli katsauskauden lopussa viisi henkilöä. Yhtiö ostaa kaikki keskeiset tukipalvelut OP Osuuskunnalta ja sen konserniyhtiöiltä, mikä vähentää pankin oman henkilöstön tarvetta.

OPA kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahaan. Henkilöstöraha on työntekijöiden pitkän aikavälin palkitsemismuoto. Yhtiö maksaa henkilöstörahaan voittopalkkioita ennalta sovittujen periaatteiden mukaan. Raahan jäsen voi nostaa rahasto-osuuksia raahan säännöissä mainituin perustein.

Hallinto

Hallitus

Hallitus johtaa OPAn toimintaa. Yhtiöjärjestyksen mukaan hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain mukaan eivät kuulu varsinaiselle yhtiökokoukselle tai toimitusjohtajalle. Hallitus päättää strategiasta ja keskeisistä liiketoimintatavoitteista. Hallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Hallituksen kokoonpano:

Puheenjohtaja	Vesa Aho	Talousjohtaja, OP Osuuskunta
Jäsenet	Elina Ronkanen-Minogue	Tasehallinnan ja Keskuspankin johtaja, OP Osuuskunta
	Hanno Hirvinen	Head of Group Treasury, OP Yrityspankki Oyj

Hallituksen puheenjohtajana toimi Harri Luhtala 31.10.2018 saakka. Hallituksen jäseneksi Luhtalan tilalle nimitettiin 1.11.2018 alkaen Vesa Aho, joka valittiin samalla hallituksen puheenjohtajaksi.

OPAn yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään kolme ja enintään kahdeksan jäsentä. Hallituksen jäsenmäärä on tällä hetkellä kolme. Hallituksen jäsenet valitaan vuodeksi kerrallaan siten, että toimikausi alkaa valinnasta päättäneen yhtiökokouksen päättyessä ja päättyy uuden hallituksen valinnan toimittavan yhtiökokouksen päättyessä. Hallituksen jäsen on velvollinen eroamaan viimeistään 65 vuotta täytettyään. Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on vähintään puolet sen jäsenistä. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 13.

Toimitusjohtaja

OPAn toimitusjohtajan on edistettävä pankin etua huolellisesti ja hoidettava yhtiön päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimiin, jotka yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta yhtiön toiminnalle olennaista haittaa. Toimitusjohtajan lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

OPAn toimitusjohtajana toimii Lauri Iloniemi. Toimitusjohtajan varahenkilönä toimi Hanno Hirvinen 2.7.2018 asti ja Sanna Eriksson 3.7.2018 alkaen.

Erillinen selvitys OPAn hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on saatavissa internetsivuilla www.op.fi.

Tarkastustoiminta

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin vuoden 2018 yhtiökokouksessa Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab. Päävastuullisena tarkastajana on toiminut KHT Raija-Leena Hankonen.

Yhtiön sisäisen tarkastuksen hoitaa OP Osuuskunnan Sisäinen tarkastus.

Tulevaisuuden näkymät

Pankin vakavaraisuuden arvioidaan pysyvän vahvana, riskiaseman vakaana ja luottosalkun laadun hyvänä. Tämä mahdollistaa uusien kiinteistövakuudellisten joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskun myös vuonna 2019.

Hallituksen esitys voitonjaosta

OP-Asuntoluottopankin oma pääoma 31.12.2018

+ Osakepääoma	60 000 000,00
+ Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	245 000 000,00
+ Tuloslaskelman mukainen tilikauden voitto	12 999 001,24
+ Edellisten tilikausien tulos	59 721 412,99
Yhteensä	377 720 414,23

Jakokelpoiset varat olivat 317 600 188,52 euroa.

Tilinpäätöksen 31.12.2018 mukaan yhtiön voitonjakokelpoiset varat, joihin sisältyy tilikauden voitto 12 999 001,24 euroa, olivat yhteensä 72 600 188,52 euroa. Yhtiön jakokelpoiset varat olivat yhteensä 317 600 188,52 euroa.

Hallitus esittää, että osinkoa jaetaan 169,71 euroa osakkeelta eli yhteensä 12 998 428,32 euroa ja osingonjaon jälkeen jäljelle jäävä osa 572,92 euroa kirjataan edellisten tilikausien voitto/tappio-tilille. Osingonjaon jälkeen yhtiölle jää voitonjakokelpoisia varoja 59 721 985,91 ja jakokelpoisia varoja yhteensä 304 601 760,20 euroa.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

TULOSLASKELMA

Euroa	Liitetieto	2018	2017
Korkokate	3	71 893 437,25	74 984 383,15
Nettopalkkiotuotot	4	-49 192 961,65	-49 909 859,39
Sijoitustoiminnan nettotuotot		992,95	1 777,41
Liiketoiminnan muut tuotot		2 675,37	232 283,17
Tuotot yhteensä		22 704 143,92	25 308 584,34
Henkilöstökulut	5	190 940,12	328 105,92
Poistot ja arvonalentumiset	6	783 380,85	835 860,83
Liiketoiminnan muut kulut	7	5 099 082,82	4 527 637,13
Kulut yhteensä		6 073 403,79	5 691 603,88
Saamisten arvonalentumiset	8	-382 338,59	-276 445,40
Tulos ennen veroja		16 248 401,54	19 340 535,06
Tuloverot	9	3 249 400,30	3 867 693,16
Tilikauden tulos		12 999 001,24	15 472 841,90

Tulos/osake (EPS), eur

169,72

202,02

Tilikauden tulos / osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana

LAAJA TULOSLASKELMA

Euroa	2018	2017
Tilikauden tulos	12 999 001,24	15 472 841,90
Erät joita ei siirretä tulosvakuutteisiksi		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	60 433,00	626,00
Tuloverot etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvista eristä	-12 086,60	-125,20
Tilikauden laaja tulos yhteensä	13 047 347,64	15 473 342,70

TASE

Euroa	Liitetieto	31.12.2018	31.12.2017
Saamiset luottolaitoksilta	10	6 909 629 586,47	5 139 777 973,53
Johdannaissopimukset	11	139 667 675,47	129 810 123,38
Saamiset asiakkailta	12	6 994 872 834,91	8 803 821 548,76
Sijoitusomaisuus	13	40 000,00	40 000,00
Aineettomat hyödykkeet	14	120 225,71	903 606,56
Muut varat	15	32 525 405,54	49 386 178,41
Verosaamiset	16	0,00	705 004,43
Varat yhteensä		14 076 855 728,10	14 124 444 435,07
Velat luottolaitoksille	17	2 896 000 000,00	2 838 000 000,00
Johdannaissopimukset	18	8 596 795,34	38 025 334,93
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19	10 742 840 373,21	10 796 102 279,52
Varaukset ja muut velat	20	51 624 642,58	72 259 345,07
Verovelat	16	73 502,74	0,00
Velat yhteensä		13 699 135 313,87	13 744 386 959,52
Oma pääoma			
Omistajien osuus			
Osakepääoma		60 000 000,00	60 000 000,00
Sijoitetun vapaanoman pääoman rahasto		245 000 000,00	245 000 000,00
Kertyneet voittovarot		72 720 414,23	75 057 475,55
Oma pääoma yhteensä	21	377 720 414,23	380 057 475,55
Velat ja oma pääoma yhteensä		14 076 855 728,10	14 124 444 435,07

RAHAVIRTALASKELMA

Tuhat euroa	2018	2017
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden voitto	12 999	15 473
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	12 327	12 335
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-171 108	-2 681 266
Saamiset luottolaitoksilta	-2 000 000	-2 923 400
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 812 031	235 309
Muut varat	16 861	6 826
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	37 365	944 884
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	58 000	950 000
Muut velat	-20 635	-5 116
Maksetut tuloverot	-2 505	-4 113
Saadut osingot	1	2
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-110 920	-1 712 685
Investointien rahavirta		
B. Investointien rahavirta yhteensä		
Rahoituksen rahavirrat		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	995 413	2 982 709
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-1 100 000	-1 350 000
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-15 424	-9 037
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	-120 012	1 623 671
D. Valuuttakurssien muutosten vaikutus rahavaroihin	0	0
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C+D)	-230 932	-89 014
Rahavarat tilikauden alussa	363 609	451 787
Rahavarat tilikauden lopussa	133 460	363 609
Rahavarojen muutos	-230 148	-88 178
Saadut korot	68 928	73 705
Maksetut korot	-478	-2 469
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	0	0
Saamisten arvonalentumiset	396	277
Yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen hintaerojaksotus	8 683	8 192
Muut	3 248	3 866
Oikaisut yhteensä	12 327	12 335
Rahavarat		
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	133 460	363 609
Rahavarat yhteensä	133 460	363 609

OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA

Tuhat euroa		Osakepääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017	22	60 000	245 000	68 622	373 622
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto					
Tilikauden tulos				15 473	15 473
Tilikauden muut laajan tuloksen erät				1	1
Voitonjako				-9 038	-9 038
Oma pääoma 31.12.2017		60 000	245 000	75 057	380 057
IFRS 9 -siirtymän vaikutus 1.1.2018				90	90
Oma pääoma 1.1.2018	22	60 000	245 000	75 147	380 147
Sijoitetun vapaan pääoman rahasto					
Tilikauden tulos				12 999	12 999
Tilikauden muut laajan tuloksen erät				48	48
Voitonjako				-15 472	-15 472
Oma pääoma 31.12.2018		60 000	245 000	72 720	377 720

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liitetietojen sisällysluettelo

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

3. Korkokate
4. Nettopalkkiotuotot
5. Henkilöstökulut
6. Poistot ja arvonalentumiset
7. Liiketoiminnan muut kulut
8. Saamisten arvonalentumiset
9. Tuloverot

Varoja koskevat liitetiedot

10. Saamiset luottolaitoksilta
11. Johdannaissopimukset
12. Saamiset asiakkailta
13. Sijoitusomaisuus
14. Aineettomat hyödykkeet
15. Muut varat
16. Verosaamiset

Velkoja ja omaa pääomaa koskevat liitetiedot

17. Velat luottolaitoksille
18. Johdannaissopimukset
19. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
20. Muut velat
21. Oma pääoma

Muut tasetta koskevat liitetiedot

22. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu
23. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Vastuusitoumuksia ja johdannaissopimuksia koskevat liitetiedot

24. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
25. Vuokrasopimukset
26. Johdannaissopimukset

Muut liitetiedot

27. Henkilöstö ja lähipiiri
28. Muuttuva palkitseminen
29. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Riskienhallinnan liitetiedot

30. Omat varat ja vakavaraisuus
31. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot
32. Vastuut
33. Vastuut sektoreittain
34. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset
35. Vastuut luottokelpoisuusluokittain
36. Varainhankinnan rakenne
37. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan
38. Rahoitusriski
39. Rahoitusvarojen ja -velkojen alle vuoden maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan
40. Korkoriski
41. Kiinteistoriski

LIITE 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

OP-Asuntoluottopankki Oyj (OPA) on kiinnitysluottopankkitoimintaa Suomessa harjoittava luottolaitos.

Yhtiö on osa osuuspankkien yhteenliittymää (OP Ryhmä), jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista.

OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaa keskusyhteisöstä erillinen, OP Osuuskunnan kokonaan omistama palveluyhtiö OP-Palvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen tilinpäätösperiaatteiden yhtenäisyyden varmistamiseksi OP Osuuskunta on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita tilinpäätöksen laatimisesta. Osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista ja talletuspankkien yhteenliittymästä annettujen lakien mukaisesti OP Osuuskunnan johtokunnan on vahvistettava sellaiset sovellettavat tilinpäätösperiaatteet, joihin ei ole saatavissa ohjausta kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista.

OPAn kotipaikka on Helsinki ja rekisteröity osoite on Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

Jäljennös OPAn tilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.op.fi tai yhtiön toimipisteestä käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OPA kuuluu OP Ryhmään, jonka konsernitilinpäätökseen OPAn tiedot yhdistellään. Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

OPAn hallitus hyväksyi tilinpäätöksen 5.2.2019.

LAATIMISPERUSTA

OPAn tilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-tilinpäätösstandardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2018. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1606/2002 mukaisesti. OPAn liitetiedot ovat myös suomalaisten IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisöläinsäädännön vaatimusten mukaiset.

OPA otti käyttöön vuonna 2018 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- IFRS 9 -standardi "Rahoitusinstrumentit". Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjattiin siirtymäpäivänä 1.1.2018 avaavan taseen omaan pääomaan. OPA ei ole oikaissut aikaisempien vuosien vertailutietoja. IFRS 9 -standardiin siirtymän vaikutukset rahoitusinstrumenttien luokitteluun ja arvostamiseen on esitetty kappaleessa uudet standardit ja tulkinnat.
- IFRS 15 -standardi Myyntituotot asiakassopimuksista. OPA siirtyi noudattamaan IFRS 15 -standardia täysin takautuvalla menetelmällä 1.1.2018. IFRS 15 -standardiin siirtymän vaikutukset on esitetty kappaleessa uudet standardit ja tulkinnat.
- IFRS-standardeihin tehdyt vuosittaiset parannukset 2014–2016 (sovellettava pääosin 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Annual Improvements -menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienemmät muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten vaikutukset vaihtelevat standardeittain, mutta ne eivät ole merkittäviä.
- Standardeihin IFRS 2 ja IFRIC 22 tehdyt muutokset, jotka tulivat voimaan 1.1.2018. Muutoksilla ei ole ollut merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

OPAn tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta johdannaissopimuksia ja suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa.

Tuloslaskelman ja taseen luvut esitetään euroina ja sentteinä, muut tilinpäätöksen luvut esitetään tuhansina euroina.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Johdon arvioita ja harkintaa edellyttäviä laatimisperiaatteita on käsitelty jäljempänä yksityiskohtaisemmin kappaleessa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin sisältyvät keskeiset epävarmuustekijät".

RAHOITUSINSTRUMENTIT

Laatimisperiaatteiden kohta Rahoitusinstrumentit muuttui IFRS 9- standardin johdosta 1.1.2018 alkaen lukuun ottamatta kappaleita Käyvän arvon määräytyminen, Johdannaissopimukset ja Suojauslaskenta. Ainoastaan vertailuvuotta 2017 koskevat laatimisperiaatteet rahoitusinstrumenteista on esitetty kappaleessa Rahoitusinstrumenttien laatimisperiaatteet vertailuvuonna 2017. Vertailuvuotta 2017 koskevien laatimisperiaatteiden otsikoissa lukee selvyden vuoksi vuosi 2017.

Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai, jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3)

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

Rahoitusvarat- ja velat

Jaksotettu hankintameno

Jaksotettu hankintameno on se määrä, johon rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka on arvostettu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä, vähennettynä lyhennyksillä, lisättynä tai vähennettynä alkuperäisen määrän ja erääntyvän määrän välisen erotuksen kertyneillä, efektiivisen koron menetelmää käyttäen lasketuilla jaksotuksilla ja, kun on kyse rahoitusvaroista, oikaistuna tappiota koskevalla vähennyserällä.

Efektiivisen koron menetelmää käyttäen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan odotettavissa olevana voimassaoloaikana saatavaksi tai suoritettavaksi arvioidut maksut tulevat diskontatuiksi täsmälleen rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräisen kirjanpitoarvon tai rahoitusvelan jaksotetun hankintameno suuruiseksi. Efektiivistä korkoa laskettaessa rahavirrat arvioidaan ottamalla huomioon rahoitusinstrumentin kaikki sopimusehdot ilman odotettavissa olevia luottotappioita ("ECL"). Laskelma sisältää kaikki sellaiset sopimusosapuolten välillä suoritettavat tai saatavat palkkiot ja korkopisteet, jotka ovat kiinteä osa efektiivistä korkoa, transaktiomenot sekä kaikki muut yli- tai alikurssit. Palkkioita, jotka ovat kiinteä osa rahoitusinstrumentin korkoa, ovat esim. lainan nostoon liittyvät toimisto- ja järjestelypalkkiot, ja ne jaksotetaan rahoitusinstrumentin odotettavissa olevalle juoksuajalle tai lyhyemmälle ajanjaksolle, jos se on asianmukaista. Palkkioita, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään IFRS 15 -standardin mukaisesti, ja näitä ovat esim. lainan hoitoon liittyvät palkkiot.

Arvioituihin rahavirtoihin sisällytetään odotettavissa olevat luottotappiot, kun lasketaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroilta, joiden katsotaan alkuperäisenä kirjaamisajankohtana olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (ns. "POCI").

Luotot kirjataan OPAn taseeseen silloin kun ne on myönnetty suoraan OPAn taseesta tai kun osuuspankki on myynyt luotot OPALLE markkinahintaan ja luottojen luotto-, korko ja rahoitusriski on siirtynyt OPALLE myynnin yhteydessä. Nämä luotot esitetään tase-erässä Saamiset asiakkailta.

Luotto ei siirry OPAn taseeseen lain kiinnitysluottopankkitoiminnassa (688/2010) mukaisessa ns. väliluottomallissa, jossa OPA laskee liikkeeseen asuntovakuudellisia joukkovelkakirjalainoja ja myöntää saaduilla varoilla osuuspankeille väliluoton, joka esitetään tase-erässä saamiset luottolaitoksilta. Väliluottomallissa osuuspankin asuntovakuudellisen luoton luotto-, korko-, tai rahoitusriski ei siirry OPALLE, mutta se merkitään OPAn liikkeeseen laskeman joukkovelkakirjalainan vakuudeksi.

Korkotuotot

Korkotuotot on laskettu soveltamalla efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräiseen kirjanpitoarvoon, paitsi silloin, kun kyseessä ovat:

- a) ostetut tai alun perin myönnetty luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneet rahoitusvarat, joiden osalta sovelletaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintameno
- b) rahoitusvarat, jotka eivät ole ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja, mutta joista on myöhemmin tullut luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (tai jotka ovat vaiheessa 3). Näiden rahoitusvarojen osalta sovelletaan efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintameno (eli nettomääräiseen kirjanpitoarvoon odotettavissa olevan luottotappion vähentämisen jälkeen).

Alkuperäinen kirjaaminen ja arvostaminen

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä arvostetaan rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosaikutteisesti kirjattava rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka, siihen lisätään tai siitä vähennetään rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Välittömästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen rahoitusvarasta kirjataan odotettavissa olevia luottotappioita koskeva vähennyserä, jos rahoitusvara arvostetaan jaksotettuun hankintameno tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta. Tämä aiheuttaa tuloslaskelmaan kirjanpidollisen tappion äskettäin myönnettyistä tai äskettäin ostetuista rahoitusvaroista.

Rahoitusvarojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

OPA on luokitellut 1.1.2018 alkaen rahoitusvarat seuraaviin ryhmiin:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat (FVTPL)
- Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat (FVOCI)
- Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat.

Luotot

Luottojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen riippuvat seuraavista tekijöistä:

- a) OPA:n liiketoimintamallista rahoitusvarojen hallinnoinnissa
- b) rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvista rahavirtaominaisuuksista.

Näiden tekijöiden perusteella OPA luokittelee luotot kolmeen seuraavaan arvostusryhmään:

- 1) Jaksotettuun hankintamenuon arvostettavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Erän kirjanpitoarvo sisältää odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserän, ja korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä korkotuottoihin.
- 2) Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja ja myymällä rahoitusvaroja. Lisäksi sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Muutokset käyvässä arvossa kirjataan käyvän arvon rahastoon. Arvon alentumisvoitot tai -tappiot sekä valuuttakurssivoitot tai -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Kun rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, siirretään käyvän arvon rahastoon kertynyt voitto tai tappio luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisuna omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi eräksi sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Efektiivisen koron menetelmää käyttäen laskettu korko kirjataan korkotuottoihin.
- 3) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavia rahoitusvaroja pidetään kaupankäyntitarkoituksessa. tai kun rahoitusvara ei täytä jaksotettuun hankintahintaan tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavien kriteereitä. Voitot ja tappiot kirjataan sijoitustoiminnan nettotuottoihin.

Liiketoimintamalli

Liiketoimintamallilla tarkoitetaan sitä, miten OPA hallinnoi rahoitusvarojensa rahavirtojen kerryttämiseksi. OPAssa liiketoimintamallin ratkaisee, syntyvätkö rahavirrat pelkästään sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä vai sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä sekä rahavirroista, jotka saadaan myymällä rahoitusvara, vai onko kyseessä kaupankäynti. Kaupankäyntiliiketoimintamalliin kuuluvat rahoitusvarat arvostetaan tulosvaikutteisesti. Liiketoimintamallia arvioidessaan OPA ottaa huomioon tulevat toimenpiteet liiketoimintamallin tavoitteen saavuttamiseksi. Arviointiin kuuluu aikaisempi kokemus rahavirtojen keräämisestä, kuinka liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen tuloksellisuutta arvioidaan ja kuinka siitä raportoidaan yhteisön johtoon kuuluville avainhenkilöille, kuinka riskejä hallitaan ja kuinka liiketoiminnan johtajia palkitaan. Esimerkiksi OPA:n asuntoluottoja ja väliluottoja pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi.

Rahavirtaominaisuudet

Silloin kun OPA:n liiketoimintamalli on muu kuin kaupankäynti, OPA arvioi, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa. Perustyyppisessä lainanhoitojärjestelyssä sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua ("SPPI"), jossa koron merkittävimmät osatekijät ovat korvaus rahan aika-arvosta, luottoriskistä, lainanantoon liittyvistä riskeistä ja voittomarginaalista. Valtaosa OPA:n rahoitusvaroista vastaa perustyyppisiä lainanantojärjestelyjä.

OPA:n kaikki henkilöasiakkaille myönnettyt luotot sisältävät mahdollisuuden ennaikaiseen takaisinmaksuun. Ehdot ovat kuitenkin yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa, koska ennen eräpäivää maksettava määrä vastaa sopimuksen mukaista nimellismäärää ja kertynyttä (mutta maksamatonta) sopimuksen mukaista korkoa, joka voi sisältää lisäkorvauksen sopimuksen ennaikaisesta päättämisestä.

Silloin kun sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat alttiina esim. osakkeiden hintojen tai lainanottajan taloudellisen tuloksen muutoksille, ei kyseessä ole perustyyppinen lainanantojärjestely, ja tällaiset rahoitusvarat arvostetaan tulosvaikutteisesti. Tyypillisesti tällaisia ovat erilaiset rahastosijoitukset, jotka eivät täytä oman pääoman määritelmää IAS 32:n mukaisesti liikkeeseenlaskijan tilinpäätöksessä.

Rahoitusvaroihin sisältyviä kytkettyjä johdannaisia ei eroteta pääsopimuksesta, vaan ne huomioidaan sopimukseen perustuvien rahavirtojen kokonaisarvioinnissa.

Jos rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudatettua liiketoimintamallia muutetaan, voidaan rahoitusvaroja joutua uudelleenluokittelemaan. Uudelleenluokittelua sovelletaan ei-takautuvasti luokittelun muutospäivästä lähtien. Tällaisia muutoksia odotetaan tapahtuvan hyvin harvoin.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit

Oman pääoman ehtoiset instrumentit ovat instrumentteja, jotka osoittavat oikeutta osuuteen yhtiön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Tyypillisesti tällaisia ovat osakesijoitukset.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit arvostetaan myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun OPA on tehnyt alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattoman valinnan, jonka mukaan tietyt kaupankäyntiliiketoimintaan kuulumattomat sijoitukset oman pääoman ehtoihin instrumentteihin, jotka muutoin arvostettaisiin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, käsitellään siten, että käyvän arvon myöhemmät muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä. Tällaisia sijoituksia ovat OPAn strategiset sijoitukset OP Osuuskunnan osuuspääomaan, joiden nimellisarvo vastaa käypää arvoa. Näiden sijoituksista ei muodostu myyntivoittoja tai tappioita. Osuuspääoman korot kirjataan sijoitustoiminnan nettotuottoihin. Maksettavan koron määrä vahvistetaan vuosittain OP Osuuskunnan Osuuskuntakokouksessa.

Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttaminen

Maksusuunnitelman muutoksia tehdään normaaliin asiakassuhteen hoitoon kuuluvana toimenpiteenä, mutta myös tilanteissa, joissa asiakkaan maksukyky on heikentynyt. Tällöin heikentyneestä maksukykyä joudutaan antamaan myönnytys lainaehtoihin – esimerkiksi lyhennysvapaa – rajoitetuksi ajaksi. Yleensä näissä tilanteissa lainan sopimukseen perustuvat rahavirrat neuvotellaan uudelleen tai niihin tehdään muutoin muutoksia, eivätkä ne johda kyseisen lainan taseesta pois kirjaamiseen. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Jos lainaehtoihin tehtävät muutokset ovat merkittäviä tai laina muutoin neuvotellaan uudelleen, OPA kirjaa alkuperäisen lainan pois taseesta ja kirjaa samalla taseeseen muutetun uuden lainan. Tällöin muutoksen tekemisajankohta on lainan alkuperäinen kirjaamisajankohta, kun muutettuun lainaan sovelletaan arvonalentumista koskevia vaatimuksia. Tyypillisesti tämä tarkoittaa, että tappiota koskevan vähennyserän määrä vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita. OPA luokittelee muutoksen syyt ja vakavuusasteet sisäisellä luokituksella, jolla seurataan, onko taseesta pois kirjaamiseen yhteydessä ollut näyttöä siitä, että muutettu laina on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut. Tällöin se kirjataan alun perin myönnettynä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneena rahoitusvaroihin kuuluvana eränä. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi tilanteessa, jossa ongelmalliseen omaisuuserään on tehty huomattava muutos.

Muutoin rahoitusvaroihin kuuluvat erät kirjataan pois taseesta silloin, kun sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai kun OPA siirtää rahoitusvaroihin kuuluvan erän toiselle osapuolelle ja siirto täyttää taseesta pois kirjaamisen edellytykset.

Arvonalentuminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kaikista jaksotettuun hankintamenoan arvostettavista ja käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista tase-eristä (muut kuin oman pääoman ehtoiset instrumentit) sekä taseen ulkopuolisista luottositoumuksista ja takaussopimuksista. Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan jokaisena raportointipäivänä, ja ne kuvastavat:

- a) vinoutumatonta ja todennäköisyyksillä painotettua rahamäärää, joka määritetään arvioimalla mahdollisten tulevien vaihtelualue

- b) rahan aika-arvoa ja
- c) järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on raportointipäivänä saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja ja joka koskee toteutuneita tapahtumia, vallitsevia olosuhteita ja ennusteita tulevista taloudellisista olosuhteista.

Sopimusten luokittelu kolmeen arvonalentumisvaiheeseen

Sopimukset luokitellaan kolmeen eri vaiheeseen. Eri vaiheet kuvastavat luoton laadun heikkenemistä alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

- Vaihe 1: sopimukset, joiden luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan 12 kuukauden ECL.
- Vaihe 2: sopimukset, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan koko voimassaoloajan ECL.
- Vaihe 3: maksukyvyttömät sopimukset, joille lasketaan myös koko voimassaoloajan ECL.

Lisäksi sopimukset, jotka on alun perin myönnetty arvoltaan alentuneina, ovat aina koko voimassaoloajan odotetun tappion laskennan piirissä (POCI).

Maksukyvyttömyyden (default) määritelmä

OPAssa sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaisessa laskennassa samaa maksukyvyttömyyden määritelmää kuin sisäisissä luottoriskimalleissa (IRB). Maksukyvyttömyyttä arvioidaan OPAn sisäisellä maksukäyttätymiseen perustuvalla luokittelujärjestelmällä. Henkilöasiakkaissa maksukyvyttömyyden määritelmää sovelletaan sopimuskohtaisesti. Asiakas luokitellaan maksukyvyttömäksi, kun on todennäköistä, ettei asiakas maksa luottovelvoitteitaan täysimääräisesti ilman, että OPA turvautuu toimiin (esim. vakuuden realisointiin), tai viimeistään silloin, kun rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä maksu on viivästynyt yli 90 päivää.

Maksukyvyttömyyden määritelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU N:o 575/2013 (CRR) artiklaan 178.

Asiakkaan maksukyvyttömyys päättyy, kun se ei enää täytä maksukyvyttömyyden määritelmää. Tämän jälkeen maksukäyttätymisen luokka palautuu 6 kuukauden viiveellä.

Luottoriskin merkittävä lisääntyminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan sopimuskohtaisesti joko 12 kuukaudelle tai koko voimassaoloajalle riippuen siitä, onko instrumentin luottoriski lisääntynyt raportointipäivänä merkittävästi alkuperäisestä. Luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan sekä laadullisilla että määrällisillä kriteereillä. Lainanhoitojousto pidetään laadullisena kriteerinä. Muut laadulliset tekijät koostuvat erilaisista luottoriskin mittareista (esim. kovenanttirikkomuksista), ja ne huomioidaan luokittelumalleissa tai maksukäyttätymisen luokan arvioinnissa.

OPA on sisällyttänyt suhteellisia ja absoluuttisia kynnsarvoja luottoriskin merkittävän luottoriskin määrällisen lisääntymisen määrittämiseen ottaen huomioon kaikki järkevä ja perusteltavissa oleva informaatio.

Määrällinen muutos arvioidaan koko voimassaoloajan PD-lukujen (PD-käyrä) suhteellisen muutoksen perusteella. Alkuperäinen koko voimassaoloajan PD-käyrä lasketaan luoton myöntöhetkellä huomioiden makroekonomiset tekijät. Seuraavaksi määritellään luonnollinen hyväksyttävä vaihteluväli sille, milloin luottoriskin ei katsota lisääntyneen merkittävästi lainan jäljellä olevan maturiteetin aikana. Tuloksena saadaan ns. kynnsarvokäyrä, johon kunakin raportointipäivänä verrataan senhetkistä jäljellä olevaa koko voimassaoloajan PD-käyrää: jos kynnsarvo ylittyy, luottoriski on kasvanut merkittävästi ja luotosta kirjataan koko luoton juoksuajalle laskettu luottotappio. Tämän suhteellisen muutoksen rajan lisäksi edellytetään, että luottoluokassa on tapahtunut heikennys alkuperäisestä, jotta siirtyminen koko voimassaoloajan ECL-lasketaan ei tapahdu vain ajan kulumisen perusteella. Lisäksi heikoimpiin luottoluokkiin sovelletaan absoluuttista luottoluokan rajaa.

Edellä mainittujen kriteerien lisäksi rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä luottoriski on lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, jos sopimukseen perustuvat maksut ovat viivästyneet yli 30 päivää.

OPA ei ole soveltanut luottoriskin merkittävän lisääntymisen arvioinnissa IFRS 9 -standardin sallimaa siirtymäsääntöä alhaisen luottoriskin olettamasta niille sopimuksille, joille ei ilman kohtuuttomia kustannuksia ja työmäärää saada laskettua alkuperäistä koko voimassaoloajan PD:tä.

OPA seuraa säännöllisesti, miten tehokkaasti edellä mainitut kriteerit havaitsevat luottoriskin merkittävän lisääntymisen ennen kuin sopimukseen perustuvat maksut ovat erääntyneet yli 30 päivää, ja että sopimukset eivät yleensä siirry arvonalentumisvaiheesta 1 suoraan arvonalentumisvaiheeseen 3, ja tekee suhteellisen muutoksen laskutapaan tarvittavat kalibroinnit.

Laskentamenetelmät

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan pääosin järjestelmäperusteisesti maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -menetelmällä (PD/LGD-menetelmä) sopimuskohtaisesti kaikille henkilöasiakkaiden vastuille.

PD/LGD-menetelmä

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan käyttäen mallinnettuja riskiparametreja ja kaavalla probability of default (PD) x loss given default (LGD) x exposure at default (EAD) kaikille portfolioille sopimuskohtaisesti, ja ne kuvastavat odotuksia tulevasta luottotappioista raportointipäivänä. PD kuvaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä alla kuvatun maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisesti. Maksukyvyttömyyden todennäköisyytenä käytetään OP Ryhmän sisäisissä luotoissa nollaa yhteisvastuullisuudesta johtuen. LGD kuvaa tappio-osuutta maksukyvyttömyyshetkellä, ja siihen vaikuttaa mm. vakuuksien ja erilaisten takauksien määrä ja tyyppi. EAD kuvaa vastuun määrää maksukyvyttömyyshetkellä sisältäen taseessa olevan vastuun (pääoman ja kertyneen koron) sekä odotetun käytön taseen ulkopuolisista eristä maksukyvyttömyyshetkellä.

ECL-laskenta perustuu kolmeen eri skenaarioon. Riskiparametrit PD, LGD ja EAD lasketaan vuosikohtaisesti kussakin skenaariossa. Vuosittaiset ECL-luvut diskontataan raportointipäivään, ja eri skenaarioiden luvuista lasketaan todennäköisyyksillä painotettu ECL. Diskonttaustekijänä käytetään sopimuksen efektiivistä korkoa tai sen arviota. Sopimuksen jäljellä oleva maturiteetti on rajoitettu laskennassa maksimissaan 30 vuoteen.

Sopimuksen koko voimassaoloajan maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (lifetime PD) mallit on tehty henkilöasiakkaille. PD-malleihin vaikuttaa keskeisesti sopimuksen luottoluokka, luoton ikä (henkilöasiakkaat) sekä mallin alasegmentti, joka määräytyy henkilöasiakkaille tuotetyypin perusteella. Lisäksi PD-estimaatit ovat riippuvaisia makrotaloudellisista tekijöistä ja niiden ennusteista kussakin skenaariossa.

Sopimuksen koko voimassaoloajan tappio-osuusmalli (lifetime LGD) koostuu kolmesta komponentista: 1) maksukyvyttömyystilasta toipumisen todennäköisyydestä, 2) vakuudellisesta palautusosuudesta ja 3) vakuudettomasta palautusosuudesta. Eri komponenttien arvot riippuvat keskeisesti tuotetyypistä, toimialasta (yritykset) ja vakuustyyppistä. Makrotaloudelliset tekijät ja niiden ennusteet vaikuttavat kahteen ensimmäiseen komponenttiin.

Sopimuksen koko voimassaoloajan vastuu maksukyvyttömyyshetkellä (lifetime EAD) perustuu tuotetyypistä riippuen sopimuksen mukaisiin kassavirtoihin, odotettuun käyttöasteeseen, ennaikaisen takaisinmaksun todennäköisyyteen ja maturiteettimalliin.

Sopimuksen voimassaoloajan määrittäminen

Sopimuksen voimassaoloaika on velkakirjalainoilla sopimuksen mukainen maturiteetti, joka ottaa huomioon maksusuunnitelman mukaiset lainan lyhennykset. Ennaikaisen takaisinmaksun mallia sovelletaan vakuudellisiin velkakirjalainoihin (pl. maksukyvyttömät), mutta se ei lyhennä sopimuksen maturiteettia vaan huomioidaan osana sopimuksen EAD:tä.

Valmiusluotot (esim. luottokortit) ovat toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia, ja niille on mallinnettu odotettu maturiteetti. Mallinnettu maturiteetti riippuu tuotetyypistä ja luottoluokasta, ja se on keskimäärin n. 15 vuotta.

Tulevaisuuteen suuntautuva informaatio

Laskentamalliin sisällytetään tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota ja makroekonomisia skenaarioita. OP Ryhmän ekonomistit päivittävät makroekonomiset skenaariot neljännesvuosittain, ja ne ovat samoja, joita muutoinkin käytetään

OPAn taloudellisessa vuosisuunnittelussa. Makroekonomiset ennusteet kattavat 5 vuotta, ja ne on ekstrapoloitu 30 vuoteen asti tuotantofunktiota käyttäen. Käytetyt makroekonomiset tekijät ovat: BKT:n kasvu, työttömyysaste, investointien kasvu, inflaatio, ansiotason muutos ja 12 kk Euribor -korko. Lisäksi asuntojen hintaindeksiä käytetään LGD-malleissa. Käytettäviä skenaarioita on kolme: perus, vahva ja heikko. Skenaarioille on myös arvioitu toteutumisen todennäköisyydet.

Makroekonomisten ennusteiden laatiminen ja niiden heijastaminen tulevaisuuteen aina 30 vuoteen saakka sisältää suuren määrän epävarmuutta, ja siten toteutuneet tulokset voivat merkittävästi poiketa ennustetusta. OPA on analysoinut, että ECL-laskennassa käytettävien riskiparametrien komponenttien ja makroekonomisten tekijöiden muutoksen suhde ei ole lineaarinen. Näin ollen makroekonomiset ennusteet edustavat OPAn parasta näkemystä mahdollisista skenaarioista ja lopputulemista.

Luottoluokitustietoihin pohjautuva malli

Mallissa haetaan ostoerille sekä hankintahetken että raportointihetken luottoluokitukset ja konvertoidaan ne PD-luvuiksi. Ensimmäisessä käytetään ulkoisten luottoluokitusten keskiarvoja, toisissa sisäistä luottoluokitusta, mikäli ulkoisia luokituksia ei ole.

PD:t vastaavat historiallisia toteutuneita maksukyvyttömyksiä luottoluokitusluokittain kullekin aikavälille luottoluokituksen antohetkestä. Historiadata, johon määritetty vastaavuus pohjautuu, on kattava ja pitkältä aikaväliltä. LGD:t vastaavat myös tutkittuja historiallisia toteutuneita sijoitus-/vakuuslajeittain (senioriteetti, covered bond-status) eikä niitä erikseen arvioida liikkeeseenlaskija -tai sijoituskohtaisesti. Koska ulkoiset luottoluokitukset mittaavat PD:n sijaan kokonaisluottoriskiä (ECL), vaikuttaa niiden tapauksessa LGD ainoastaan ECL:n jakautumiseen PD- ja LGD-komponenttien välillä.

Taseen ulkopuolisten erien arvonalentuminen

OPAn tarjoamiin tuotteisiin voi kuulua taseen ulkopuolinen luottositoumus. Luottositoumusten osalta alkuperäisen kirjaamisen katsotaan arvonalentumista koskevia vaatimuksia sovellettaessa tapahtuneen päivänä, jona OPasta tulee peruuttamattoman sitoumuksen osapuoli.

Näille erille lasketaan odotettu tappio samoilla periaatteilla kuin luotoille. Samoin luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan samoin perustein. Tällaisille tuotteille mallinnetaan EAD, joka ennustaa vastuiden määrää maksukyvyttömyyshetkellä. Se sisältää sekä käyttöasteen että luottovasta-arvokertoimen. Lisäksi toistaiseksi voimassa oleville sopimuksille sovelletaan maturiteettimallia. Mallissa huomioidaan tilanteet, joissa OPalla on sopimukseen perustuva mahdollisuus vaatia takaisinmaksua ja peruuttaa nostamatonta osuutta koskeva sitoumus, mutta se ei rajoita altistumista luottotappioille sopimuksen mukaisena irtisanomisaikana.

Odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaaminen

Pääsääntöisesti odotettavissa olevia luottotappioita varten kirjataan tappiota koskeva vähennyserä lainan kirjanpitoarvon vähennykseksi erilliselle tilille. Kun on kyse luottositoumuksista ja takaussopimuksista, tappiota koskeva vähennyserä kirjataan varaukseksi. Niihin tuotteisiin, joihin sisältyy sekä lainasaaminen (ts. rahoitusvaroihin kuuluva erä) että sitoumus nostamattomaan osuuteen (ts. luottositoumus), eikä OPAn ole mahdollista yksilöidä nostamatonta osuutta koskevaan sitoumuksen liittyviä odotettavissa olevia luottotappioita erillään rahoitusvaroja koskevasta komponentista, luottositoumuksen liittyvät odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan yhdessä rahoitusvaroihin kuuluvan erän tappiota koskevan vähennyserän kanssa.

Lopullisen luottotappion kirjaaminen

Lopullisen luottotappion kirjaaminen on taseesta pois kirjaamiseen johtava tapahtuma. Silloin kun rahoitusvaroihin kuuluvaa erää ei voida kohtuudella odottaa saavan perityksi kokonaan tai osaksi, kirjataan lopullinen luottotappio pienentämään suoraan rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräistä kirjanpitoarvoa.

Laina kirjataan pois taseesta, kun vakuudet on realisoitu tai velkajärjestely on päättynyt tai kun perintä on lopetettu. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

Rahoitusvelkojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

Rahoitusvelkoja ovat velat luottolaitoksille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat.

Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenoön efektiivisen koron menetelmällä lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, jotka arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

OPAlla ei ole alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti luokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi.

Rahoitusvelat (tai rahoitusvelan osa) poistetaan taseesta silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa – toisin sanoen, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut.

Jos OPA vaihtaa rahoitusvelkoja alkuperäisten lainanantajien kanssa ja jos niiden ehdot poikkeavat huomattavasti toisistaan, vaihtoa on käsiteltävä alkuperäisen rahoitusvelan kuoletuksena. Tällöin syntyneet menot tai palkkiot kirjataan osana kuolettamisesta johtuvaa voittoa tai tappiota. Jos vaihtoa tai muutosta ei käsitellä kirjanpidossa kuoletuksena, lasketaan muutetun rahoitusvelan jaksotettu hankintameno uudelleen diskonttaamalla muutetut sopimusperusteiset rahavirrat käyttämällä alkuperäistä efektiivistä korkokantaa. Rahoitusvelan jaksotetun hankintameno muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Syntyneillä menoilla tai palkkioilla oikaistaan velan kirjanpitoarvoa, ja ne kirjataan kuluiksi ehdoiltaan muuttuneen velan jäljellä olevana juoksuaikana. OPA ei ole tehnyt rahoitusvelkojen vaihtoja olemassa oleviin rahoitusvelkoihin.

Nettoutus

Taseessa nettoutetaan sellaiset rahoitusvarat ja -velat, joissa OPAlla on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laiminlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa, ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti. Taseessa nettoutetaan keskusvastapuoliselvityksessä olevat OTC-korkojohdannaiset, jotka selvitetään päivittäisessä selvitysprosessissa London Clearing Housen kanssa.

Johdannais sopimukset

Johdannais sopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin sopimuksiin. OPA käyttää johdannaisia vain suojaavassa tarkoituksessa. Johdannaiset arvostetaan aina käypään arvoon. OPAssa on laadittu suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määritellä suojaavaksi.

Suojausperiaatteiden mukaisesti OPAssa voidaan suojautua korkoriskiltä, soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta. Käyvän arvon suojauksella suojaudutaan suojattavan kohteen käyvän arvon muutoksilta ja rahavirran suojauksella suojaudutaan tulevien rahavirtojen vaihtelulta.

Suojauslaskenta

Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kumoavat suojatun kohteen vastaavat muutokset kokonaan tai osittain.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauksen tehokkuus osoitetaan suojauksen teko hetkellä ja suojausperiodin aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen tai rahavirtojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi, kun suojaavaan instrumentin käyvän arvon tai rahavirtojen muutos eliminoi suojauksen kohteena olevan sopimuksen tai portfolion käyvän arvon tai rahavirtojen muutoksesta 80–125 prosenttia.

Käyvän arvon suojauslaskenta

Korkoriskin käyvän arvon suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin kiinteäkorkoisiin velkoihin (omat emissiot), yksittäisiin luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumenttina käytetään koronvaihtosopimuksia.

Johdannaissopimusten, jotka on dokumentoitu käypää arvoa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksena tehokkaita, käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan. Myös suojauksen kohteena olevat omaisuus- ja velkaerät arvostetaan suojauksen aikana suojatun riskin osalta käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Käyvän arvon suojauslaskennan suojaavan ja suojattavan instrumentin arvomuutokset kirjataan tuloslaskelman erään Korkokate.

RAHOITUSINSTRUMENTTIEN LAATIMISPERIAATTEET VERTAILUVUONNA 2017

Tässä kappaleessa on esitetty ainoastaan vertailuvuotta 2017 koskevat rahoitusinstrumenttien laatimisperiaatteet.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen 2017

Jokaisen raportointikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin.

Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm:

- merkittävää heikkenemistä liikkeeseenlaskijan tuloksessa, luottoluokituksessa, taseessa, maksukäyttäytymisessä tai liiketoimintasuunnitelmissa sekä epäedullisia muutoksia liikkeeseenlaskijan taloudellisessa tai toiminnallisessa ympäristössä
- velallisen konkurssi tai muu uudelleenjärjestely tulee todennäköiseksi
- velallisen sopimusrikkomusta
- velalliselle annettua myönnytystä
- aikaisemmin kirjattua arvonalennusta
- rahoitusinstrumentin toimivien markkinoiden häviämistä.

Lisäksi oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta merkittävä tai pitkäaikainen arvonalentuminen alle sen hankintamenon on objektiivinen näyttö arvonalentumisesta.

Arvonalentumisten kirjaamista on käsitelty tarkemmin eri rahoitusinstrumenttiryhmiä kohdalla.

Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen taseessa 2017

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin ja -velkoihin, lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu.

Luotot kirjataan OPAn taseeseen silloin kun ne on myönnetty suoraan OPAn taseesta tai kun osuuspankki on myynyt luotot OPalle markkinahintaan ja luottojen luotto-, korko ja rahoitusriski on siirtynyt OPalle myynnin yhteydessä. Nämä luotot esitetään tase-erässä Saamiset asiakkailta.

Luotto ei siirry OPAn taseeseen lain kiinnitysluottopankkitoiminnassa (688/2010) mukaisessa ns. väliluottomallissa, jossa OPA laskee liikkeeseen asuntovakuudellisia joukkovelkakirjalainoja ja myöntää saaduilla varoilla osuuspankeille väliluoton, joka esitetään tase-erässä saamiset luottolaitoksilta. Väliluottomallissa osuuspankin asuntovakuudellisen luoton luotto-, korko-, tai rahoitusriski ei siirry OPalle, mutta se merkitään OPAn liikkeeseen laskeman joukkovelkakirjalainan vakuudeksi.

Lainat ja muut saamiset, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ja muut rahoitusvelat arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään asti pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kaupantekopäivänä eli päivänä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä.

Ne rahoitusvarat ja -velat, joissa OPAlla on tarkasteluhetkellä laillisesti toimeenpantavissa oleva kuittausoikeus tavanomaisessa liiketoiminnassa sekä laiminlyönti-, maksukyvyttömyys- ja konkurssitapauksissa ja se aikoo toteuttaa suoritukset nettomääräisesti, nettoutetaan taseesta.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle niin, että omistukseen liittyvät riskit ja edut on siirretty olennaisilta osilta. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden veloitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Lainat ja muut saamiset 2017

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja joita ei noteerata aktiivisilla markkinoilla.

Lainat ja muut saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintamenuun, joka on annettun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuun.

Lainojen ja muiden saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentumiset arvioidaan ja kirjataan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentumiset arvioidaan ja kirjataan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti. Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton ja sen maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa.

Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvon alentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti lainoista ja saamisista. Jos lainoihin ja saamiin kuuluvista rahoitusvaroista ei ole tarpeen tehdä saamiskohtaista arvonalentumista, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet, mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Malli on johdettu vakavaraisuuslaskennassa käytetystä odotetun tappion -mallista, johon on tehty oikaisuja vastaamaan IFRS-vaatimuksia. Taloudellisen pääomavaateen mallissa käytetyistä PD- ja LGD-estimaateista on purettu vakavaraisuudelle asetetut viranomaisrajat sekä pitkän aikavälin suhdannesopeutusta, jotta ne vastaavat paremmin nykyistä suhdannevaihetta. Mallissa tappion aiheuttavan tapahtuman toteutuminen mitataan ns. havainnointiviiveen avulla. Havainnointiviive perustuu asiakassegmenteittäin OPAn arvonalentumisprosessiin, joka kuluu tappion aiheuttamasta tapahtumasta luoton saamiskohtaiseen arvonalentumistestaukseen. Lisäksi mallissa saamiset on luokiteltu asiakassegmenteittäin luottoriski-ominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan asiakassegmenteittäin odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan havainnointiviive sekä vakuuksien diskontatut nykyarvot.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen annetaan myönnytys lainaehtoihin, esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Tällaiset uudelleenneuvotellut luotot raportoidaan ongelmasaamisina. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat

asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja lisäävät siten ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Lisäksi niillä on vaikutusta luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen arvonalentumistestauksen piiriin. Jos asiakas on pysynyt uudessa maksusuunnitelmassa eikä asiakkaan vastuista ole kirjattu saamiskohtaista arvonalennusta, se poistuu ongelmasaamisten ryhmästä kahden vuoden kuluttua. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Saamiskohtainen sekä ryhmäkohtainen arvonalentuminen kirjataan erillisiä vähennystilejä käyttäen, jotka esitetään saamisten tase-erän vähennyksenä. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelmassa erään Saamisten arvonalentumiset. Arvonalentumisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina kirjataan pois taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun tai lainan ehtoja muutetaan merkittävästi (esim. uudelleenrahoitus). Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi. Mikäli asiakkaan maksukyvyn palautumisesta saadaan objektiivista näyttöä, aiemmin kirjattujen arvonalentumisten määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyn parantumisesta aiheutuvat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahavarat 2017

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

Muut rahoitusvelat 2017

Muut rahoitusvelat -luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat. Muita rahoitusvelkoja ovat muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat. Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen selvityspäivänä ja käsitellään kirjanpidossa alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotetun hankintamenon määräisinä.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluihin lainan arvioidulle juoksuajalle.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuun. Poistot kirjataan kuluksi arvioidun taloudellisen pitoajan kuluessa, joka tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta on 2–6 vuotta.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralaiselle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus.

Rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja vastaava rahoitusleasingsvelka muissa veloissa. Vuokralle otetut hyödykkeet merkitään sopimuksen alkamisajankohtana taseeseen varoiksi ja veloiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokratun hyödykkeen käypä arvo tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Poistot aineellisiin hyödykkeisiin kirjatusta varoista tehdään taloudellisen pitoajan tai lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusmenot kirjataan korkokuluihin siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen korkoprosentti.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluksi tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläke-etuudet

OPAn työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan OP-Eläkekassassa. Työntekijöiden lisäeläketurva on järjestetty OP-Eläkesäätiön kautta.

OP-Eläkekassassa hoidetut eläkejärjestelyt työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeiden rahastoidulta osin ovat etuusperäisiä järjestelyjä. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaisuudessaan etuusperäisiä.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään "Henkilöstökulut". Maksupohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole. Etuusperäisen eläkejärjestelyn supistaminen, velvoitteen täytyminen tai muuttaminen kirjataan tulosvaikutteisesti tapahtumahetkellä.

Etuusperäiset järjestelyt OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuusperäisissä järjestelyissä velkaeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä OP-Eläkekassan, OP-Eläkesäätiön ja hyväksyttävien vakuutusten järjestelyihin kuuluvien varojen käyväällä arvolla.

Etuusperäisten eläkejärjestelyjen velvoitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu ennakoituun etuusperäisyysyksikköön perustuvalla menetelmällä (project unit credit method). Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinatuoton perusteella.

Eläkevelvoitteen uudelleen määrittämisestä johtuvat erät kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kirjattaessa uudelleen määrittämisestä johtuvia erä muihin laajan tuloksen eriin ei näitä erä enää siirretä tulosvaikutteisesti myöhemmillä tilikausilla.

Henkilöstöraho

OPA kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot. Vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

TULOVEROT JA LASKENNALLISET VEROT

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto. Verot kirjataan tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kirjattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin. Kauden verotettavaan tuloon perustuva vero lasketaan verotettavasta tulosta voimassaolevan verokannan ja laskennalliset verot voimassa olevan verokannan perusteella tai tilinpäätöspäivään mennessä hyväksytyin, tulevia vuosia koskevan verokannan perusteella.

Laskennallinen verovelka lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistettavista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertymisen ansiosta on todennäköistä, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa.

TULOUTUSPERIAATTEET

Korkotuotot

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan efektiivisen koron menetelmällä. Efektiivisen koron menetelmästä kerrotaan tarkemmin laatuperiaatteiden kappaleessa Jaksotettu hankintameno. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan lainan juoksuajalle korkotuottoihin ja -kuluihin.

Nettopalkkiotuotot

Palkkioita, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardin mukaisesti. IFRS 15 -standardin mukaiset palkkiotuotot tuloutetaan, kun palvelun sovitut suoritevelvoitteet luovutetaan asiakkaalle ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Palkkiotuotot kirjataan siihen määrään, johon odotetaan olevan oikeutettu asiakkaalle luovutettavia luvattuja palveluja vastaan. Palkkiokulut kirjataan suoriteperusteella nettopalkkiotuottoihin.

Palkkiotuotot koostuvat luotonannon palkkioista, joita peritään henkilöasiakkailta. Luotonannon palkkioiden suoritevelvoitteet täyttyvät ajan kuluessa. Vastikemäärä on palveluissa listahinta tai sopimuksessa sovittu. Palkkiot peritään asiakkaalta kuukausittain sopimusehtojen mukaisesti.

Osuuspankille palautetaan OPAn hallinnoimista luotoista palkkiomallissa sovittu osuus tuotoista. Palkkiokulut koostuvat pääosin luotonannosta perittyjen tuottojen maksamisesta osuuspankeille, luottojen hoitopalkkioiden maksamisesta osuuspankeille ja joukkovelkakirjojen liikkeeseen laskuun liittyvistä palkkiokuluista.

YHTEENVETO TULOSLASKELMAERIEN ESITTÄMISESTÄ TILINPÄÄTÖKSESSÄ

Korkokate	Korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvonmuutos käyvän arvon suojauksessa, korkokulut liikkeeseen lasketuista velkakirjoista
Nettopalkkiotuotot	Palkkiotuotot luotonannosta, palkkiokulut luotonannosta ja luottojen hoidosta osuuspankeille sekä palkkiokulut liikkeeseen lasketuista velkakirjoista
Henkilöstökulut	Palkat, palkkiot, eläkekulut, henkilösivukulut
Liiketoiminnan muut kulut	Toimistokulut, ICT-kulut, muut hallintokulut, viranomais- ja tilintarkastuskulut, vuokrat ja muut kulut
Saamisten arvonalentumiset	Odotettavissa olevat luottotappiot asiakkailta sekä lopulliset luottotappiot ja niiden palautukset.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

OPA harjoittaa vain asuntorahoitusta, minkä vuoksi segmenttiraportointia ei esitetä.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa toteumasta. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Odotettavissa olevien luottotappioiden (ECL) laskentamallien määrittämiseen liittyy useita johdon harkintaa edellyttäviä tekijöitä, mm:

- Oikeiden ECL-mallien valinta niin, että mallit kuvaavat sopimuskannan odotettavissa olevia luottotappioita mahdollisimman hyvin
- Malleissa tehdyt erilaiset oletukset ja asiantuntija-arviot
- ECL-mallien parametrien estimointimenetelmien valinta
- Käytettävissä olevan mallinnusaineiston ja datan laatuun liittyvän malliriskin määrittäminen
- Sopimusten oikea ryhmittely eri segmentteihin siten, että niiden ECL lasketaan oikealla mallilla
- Makroekonomisten tekijöiden valinta niin, että niiden muutokset korreloivat sopimusten maksukyvyttömyyden todennäköisyyden kanssa
- Makroekonomisten skenaarioiden ja niiden todennäköisyyksien ennustaminen tulevaisuuteen.

Johdon harkintaa on käytetty myös luottoriskin merkittävän kasvun arvioinnissa, mm:

- Henkilöasiakkaiden suhteellisen luottoriskin muutoksen arvioinnissa käytetyssä asiantuntija-arviossa, jolla varmistetaan todenmukainen määrä sopimuksia siirtymään vaiheeseen 2 ennen siirtymistä vaiheeseen 3 (ns. default capture rate)
- Absoluuttisen rajan valinnassa, joka perustuu maksukyvyttömyyden historialliseen käyttäytymiseen sekä OPAn luottoriskiprosessiin
- Ajanjakson pituuden määrittämisessä, jonka aikana asiakkaan on osoitettava hyvää maksukäyttäytymistä, jotta arvonalentumisvaihe voi parantua vaiheesta 3 vaiheeseen 2 ja 1.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEIDEN JA ESITTÄMISEN MUUTOKSET

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit

OPA otti käyttöön 1.1.2018 IASB:n heinäkuussa 2014 julkaiseman ja EU:n marraskuussa 2016 hyväksymän IFRS 9 -standardin "Rahoitusinstrumentit". OPAn kannalta merkittävin muutos oli, että myönnettyistä luotoista kirjataan aiempaa etupainotteisemmin arvonalentumisia perustuen odotettavissa oleviin luottotappioihin (ECL). IFRS 9 -standardi aiheutti muutoksia myös laatimisperiaatteisiin, oikaisuja taseeseen aiemmin kirjattujen saamisten määriin ja rahoitusinstrumenttien luokitteluun. Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjattiin siirtymäpäivänä avaavan taseen kertyneisiin voittovaroihin.

OPA jatkoi IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa IFRS 9 -standardiin siirtymän jälkeen. Ensimmäisen avaavan taseen 1.1.2018 sisältävän tilinpäätöksen vertailukauden tietoja ei oikaistu. IFRS 9 -standardin soveltamisesta aiheutuvia muutoksia liitetietoihin esittämään vain tilikaudelta 2018.

OPA siirtyi saamiskohtaisesta arvonalentumislaskennasta IFRS 9 -standardin malleilla laskettavaan odotetun luottotappion laskentaan. Tämän johdosta aikaisemmat IAS 39 -standardin mukaiset saamis- ja saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset on peruttu ja tilalle on kirjattu IFRS 9 -standardin mukaiset odotettavissa olevat luottotappiot.

Taseen erät, teur	Saamisten arvonalentumiset (IAS 39 31.12.2017)	Uudelleen arvostus	Odotettavissa olevat luottotappiot (IFRS 9) 1.1.2018
Saamiset asiakkailta	898	112	-786
Yhteensä	898	112	-786

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä 0,8 miljoonaa euroa jäi alle vakavaraisuudessa lasketun odotetun tappion (EL) 4 miljoonaa euroa, joten Tappiota koskevalla vähennyserällä ei ollut vaikutusta OPAn CET1-tunnuslukuun 1.1.2018. Odotettavissa olevista luottotappiosta johtuva vähennys omaan pääomaan 1.1.2018 oli 786 tuhatta euroa. Saamiskohtaiset ja ryhmäkohtaiset saamisten arvonalentumiset 31.12.2017, 898 tuhatta euroa, purettiin kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi oman pääomaan määrään 1.1.2018 vaikutti näiden erien laskennallisista veroista johtuva muutos.

Oman pääoman muutokset, teur	Osakepääoma	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 31.12.2017	60 000	245 000	75 057	380 057
Aiemmin IAS 39 arvonalentumisvarauksen purku			898	898
Uusi IFRS 9 mukainen tappiota koskeva vähennyserä			-786	-786
Laskennallisten verojen nettomuutos			-22	-22
Oma pääoma 1.1.2018	60 000	245 000	75 147	380 147

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista

OPA on soveltanut IFRS 15 -standardia Myyntituotot asiakassopimuksista 1.1.2018 lähtien. IFRS 15 -standardi koskee OPAssa pääosin efektiivisen koron laskentaan kuulumattomia palkkioita. IFRS 15 -standardi lisäsi tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävää informaatiota.

Nettopalkkiotuotot jaettiin asiakassopimuksista kirjattujen palkkiotuottojen ja -kulujen mukaisin ryhmiin. IFRS 15 -standardi ei muuttanut standardin soveltamisalaan kuuluvien palkkioiden tuloutusajankohtaa verrattuna aikaisempiin käytäntöihin. IFRS 15 -standardiin siirtymisellä ei ollut taloudellista vaikutusta OPAn tulokseen. OPA siirtyi noudattamaan IFRS 15 -standardia täysin takautuvalla menetelmällä.

Alla on kerrottuna aiemmin nettopalkkiotuottojen erittelyyn tehdyt takautuvat muutokset:

- Palkkiokulut "Antolainauksesta" on nimetty "Luotonannosta osuuspankeille"
- Palkkiokulut "Toimitusmaksut pankeille" on nimetty "Luottojen hoitopalkkio osuuspankeille"
- Palkkiokulut "Arvopapereista" on nimetty "Joukkovelkakirjojen liikkeeseenlasku"

UUDET STANDARDIT JA TULKINNAT

IASB (International Accounting Standards Board) on julkaissut seuraavia tulevia merkittäviä standardimuutoksia:

IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardi

OPA ottaa käyttöön IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin 1.1.2019 lähtien. Uusi standardi muuttaa vuokralle ottajan kirjanpitokäsittelyä ja vaikuttaa ryhmän operatiivisten vuokrasopimusten kirjanpitokäsittelyyn. Sen seurauksena kaikki vuokralle ottajan vuokrasopimukset tullaan merkitsemään taseeseen, sillä operatiivisia vuokrasopimuksia ja rahoitusleasingopimuksia ei enää erotella. Standardiin siirtymällä ei ole merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

Muut tulevat standardimuutokset

Standardeihin IFRS 3, IFRS 9, IFRS 11, IAS 12, IAS 19, IAS 23, IAS 28, IAS 40, IFRIC 22 ja IFRIC 23 tehdyt muutokset tulivat voimaan 1.1.2019. Muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta OPAn tilinpäätökseen.

LIITE 2. OP-Asuntoluottopankki Oyj:n riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet

1 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan yleiset periaatteet

OP Ryhmän arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat OPAn riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan. Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhat ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinottokykyyn. OPAn suhtautuminen riskinottoon on maltillinen.

OP Ryhmän riskipolitiikassa keskusyhteisön johtokunta vahvistaa vuosittain ryhmän yhteisöjen noudatettavaksi ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa sekä riskinoton ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

1.1 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta on osa sisäistä valvontaa. Sen tavoitteena on turvata OPAn riskinottokyky ja maksuvalmius sekä varmistaa siten toiminnan jatkuvuus. Riskinottokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallinta on integroitu kiinteäksi osaksi liiketoimintaa ja sen johtamista. OPA keskittyy toteuttamaan palvelu- ja riskinotto kykynsä mukaista rooliaan yhteisten liiketoimintamallien mukaisesti.

Riskien- ja vakavaraisuudenhallinta sisältää

- riskien tunnistamisen, mittaamisen, arvioinnin ja rajaamisen
- eri riskilajien ja liiketoimintojen edellyttämän pääoma- ja likviditeettitarpeen määrittämisen luotettavasti ja riippumattomasti
- pääoman ja likviditeetin kohdentamisen suunnitelmallisesti liiketoimintasegmenteittäin nykyisen ja suunnitellun riskinoton mukaan.

OPAn palkitsemisjärjestelmä ei kannusta liialliseen riskinottoon. Palkitsemisjärjestelmässä otetaan huomioon OP Ryhmän vakavaraisuus ja kannattavuus.

1.2 Riskien tunnistaminen, arviointi, mittaus ja rajaus

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessiin sisältyy liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskien jatkuva tunnistaminen ja arviointi. Uusien tuotteiden, palvelujen, liiketoimintamallien ja järjestelmien riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa.

Mitattavissa olevat riskit rajoitetaan limiiteillä, jotka keskusyhteisön johtokunta asettaa. Johtokunta on asettanut OPAlle limiitit vakavaraisuudelle ja korkoriskille.

OPAn omia varoja arvioidaan suhteessa taloudelliseen pääomavaateeseen sekä nykyisiin ja ennakoitavissa oleviin sääntelypohjaisiin vähimmäispääomavaatimuksiin. Arvioinnissa hyödynnetään myös stressitestien tuloksia.

Keskusyhteisön riippumaton riskienhallinta seuraa OPAn riskiaseman ja riskinotto kyvyn kehitystä. Se raportoi säännöllisesti havainnoistaan ja arvioistaan OPAn hallitukselle, keskusyhteisön johtokunnalle sekä keskusyhteisön hallintoneuvoston riskienhallintavaliokunnalle.

1.3 Taloudellinen pääomavaade

Taloudellinen pääomavaade on OP Ryhmän oma arvio siitä pääoman määrästä, joka riittää kattamaan liiketoiminnan ja toimintaympäristön riskeistä syntyvät mahdolliset vuotuiset tappiot 99,97 prosentin todennäköisyydellä. Taloudellinen pääomavaade lasketaan riskilajikohtaisilla malleilla, joiden tulokset yhdistetään ottaen huomioon riskilajien väliset korrelaatiot ja näistä johtuvat hajautushyödyt.

Taloudellinen pääomavaade jakautuu määrällisiin riskeihin sekä laadullisiin, ns. arvioitaviin riskeihin. Määrällisiä riskejä OPAssa ovat luottoriski sekä pankkitoiminnan korko- ja osakeriski. Arvioitavat riskit sisältävät operatiivisen riskin. OPAn taloudellisesta pääomavaateesta 85 prosenttia muodostuu luottoriskeistä.

1.4 Pääomahallinta

Pääomahallinnan tavoitteena on kaikissa tilanteissa ennakoivasti ohjata ja varmistaa, että OPAn vakavaraisuus täyttää asetetut tavoitteet ja viranomaisvaateet ja siten varmistaa toiminnan jatkuvuus. Pääomasuunnitelmalla arvioidaan pääomien riittävyyttä ja varmistetaan ennakoivasti OPAn vakavaraisuuden riittävyys poikkeuksellisissakin olosuhteissa. Pääomasuunnitelma sisältää muun muassa vakavaraisuutta koskevat määrälliset ja laadulliset tavoitteet, ennakoitavat muutokset omissa varoissa ja pääomavaateissa, varautumissuunnitelman sekä vakavaraisuuden seuranta- ja ohjausmenettelyt valmiustasoin.

OPA vastaa ensisijaisesti itse vakavaraisuudestaan ja asettaa vakavaraisuudelleen tavoitetasot ja limiitit keskusyhteisön ohjeistuksen mukaan.

2 Riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan organisointi

OPAssa noudatetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamia OP Ryhmän riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteita. Periaatteet linjaavat, miten ryhmän riskinottoa ohjataan, rajataan ja valvotaan sekä miten riskien- ja vakavaraisuuden hallintaprosessi järjestetään.

Keskusyhteisö vastaa OP Ryhmän ryhmätason riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta. OPA vastaa omasta riskien- ja vakavaraisuudenhallinnasta toimintansa laajuuden ja luonteen mukaisesti.

OPAn hallitus tekee riskien- ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvät päätökset keskusyhteisön johtokunnan linjausten mukaisesti. Lisäksi hallitus käsittelee yhtiön toiminnan laadun ja laajuuden kannalta merkittävät, laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät sekä epätavalliset asiat. Hallitus päättää periaatteista ja toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että yhtiö toimii ulkoisen sääntelyn ja OP Osuuskunnan linjausten mukaisesti.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteutuksesta päätettyjen periaatteiden ja toimintaohjeiden mukaisesti sekä raportoi säännöllisesti liiketoiminnasta, riskinottokyvystä ja riskiasemasta hallitukselle.

OPAn riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan tehtävät on keskitetty OP Ryhmän riskienhallintaan. Riskienhallinta on liiketoiminnasta riippumaton vastuualue, joka linjaa, ohjaa ja valvoo ryhmän ja sen yhteisöjen kokonaisvaltaista riskienhallintaa sekä analysoi niiden riskiasemaa. Riskienhallinta painottuu ennaltaehkäisevään työhön, varautumiseen ja ennakoivaan riskiaseman analysoimiseen. Tavoitteena on turvata ryhmän ja sen yhteisöjen riittävän riskinottokyvyn säilyminen ja varmistaa, ettei liiketoiminnan riskinotto vaaranna kannattavuutta, vakavaraisuutta, maksuvalmiutta, toiminnan jatkuvuutta tai strategisten tavoitteiden saavuttamista. Riskienhallinta vastaa myös riskienhallintajärjestelmien ja riskienhallinnan menetelmien ylläpidosta ja kehittämisestä.

Riskiraportoinnin riippumattomuus toteutuu myös sillä, että keskusyhteisö teettää mitattavia riskejä koskevat raportit OPAlle keskitetysti liiketoiminnasta erillään.

OP Ryhmän sisäinen tarkastus avustaa OPAn hallitusta ja johtoa tarkastuksilla, joissa arvioidaan strategisten ja operatiivisten tavoitteiden toteutumista, riskienhallinnan laatua, raportoinnin luotettavuutta, lakien ja ohjeiden noudattamista sekä toiminnan tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

3 OPAn riskit

Alla olevassa taulukossa on kuvattu OPAn merkittävimmät riskit. Taulukon jälkeisissä kappaleissa on kuvattu riskien luonnetta ja niiden hallintakeinoja.

Strategiset riskit	Riski, joka syntyy liiketoimintaympäristön muutoksista, puutteellisesta reagoinnista kilpailuympäristön tai asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, väärän strategian valinnasta tai strategian toteuttamisen epäonnistumisesta.
Operatiiviset riskit	Riski taloudellisesta tappiosta tai muista haitallisista seuraamuksista, jotka syntyvät riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista, puutteellisesta osaamisesta, puutteellisista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Operatiivisiin riskeihin kuuluvat myös ICT-, turvallisuus-, tietoturva- ja menettelytapariskit.
Malliriskit	Riski tappiosta tai maineen menetyksestä, jotka aiheutuvat sellaisista mallien tulosten perusteella tehdyistä päätöksistä, joissa syynä on mallien kehittämisen, täytäntöönpanon tai käytön virheet.
Compliance-riski	Riski, joka aiheutuu ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen, asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen tai eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä.
Maineriski	Riski maineen tai luottamuksen heikkenemisestä, joka johtuu negatiivisesta julkisuudesta tai on seurausta jonkin riskin toteutumisesta.
Luottoriskit	Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita tai asiakkaan luottokelpoisuus heikkenee, joka johtaa pääomavaateen kasvuun. Riskiä muiden vastapuolen velvoitteiden täyttämättä jättämisestä kutsutaan myös vastapuoliriskiksi.
Markkinariskit	Markkinariskit muodostuvat korkoriskistä ja sijoitustoiminnan markkinariskeistä.
Likviditeettiriskit	Likviditeettiriski muodostuu maksuvalmiusriskistä, rakenteellisesta rahoitusriskistä ja varainhankinnan keskittymäriskistä.
Asiakaskäyttäytymisriskit	Riski asiakkaiden käyttäytymisessä tapahtuvasta muutoksesta, joka vaikuttaa esimerkiksi sopimusten ennakaisiin takaisinmaksuihin.

4 Strategiset riskit

Strategisia riskejä hallitaan analysoimalla riskejä strategian laatimisen yhteydessä sekä seuraamalla ja analysoimalla jatkuvasti toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja strategian toteutumista. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu näkemyksiin tulevista asiakkaiden tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä ja kilpailutilanteesta. OPAn strategisista riskeistä raportoidaan säännöllisesti.

5 Operatiiviset riskit

Operatiivisten riskien hallinnalla pyritään varmistamaan, että operatiivinen toiminta on järjestetty asianmukaisesti eikä riskeistä aiheudu ennalta arvaamattomia taloudellisia menetyksiä tai muita haitallisia seuraamuksia, kuten maineen menetystä. Operatiivisten riskien hallintaan ja sisäiseen valvontaan myönteisesti suhtautuvaa yrityskulttuuria ylläpidetään ja vahvistetaan jatkuvasti.

Operatiivisille riskeille asetettu tavoitetaso on maltillinen. Operatiivisten riskien hallinnassa keskeisintä on riskien tunnistaminen ja arviointi sekä kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuuden ja riittävyyden arviointi. Uusien liiketoimintamallien (ml. ulkoistukset), tuotteiden ja palveluiden riskit arvioidaan keskusyhteisön riskienhallinnan hyväksymien menettelytapojen mukaisesti ennen niiden käyttöönottoa. OP Ryhmässä tarjotaan asiakkaille vain tuotteita

ja käytetään liiketoimintamalleja, jotka on hyväksytty ryhmätasolla. Liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaaviin riskeihin varaudutaan jatkuvuussuunnittelulla. Jatkuvuussuunnittelu muodostaa pohjan myös valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin varautumiselle. Jatkuvuussuunnitelmia testataan laadittujen testaussuunnitelmien mukaisesti.

Toteutuneen operatiivisen riskin mahdollinen vaikutus voidaan siirtää OPAn ulkopuolelle vakuuttamalla.

OPA noudattaa OP Ryhmän operatiivisten riskien hallinnan yhtenäistä järjestelmätuettua toimintamallia. OPA toteuttaa toimintamallin mukaisesti operatiivisten riskien kartoitukset, jotka sisältävät liiketoimintaan liittyvien riskien tunnistamisen ja arvioinnin sekä riskiä pienentävien kehitystoimenpiteiden määrittelyn ja seurannan.

5.1 Operatiivisten riskien seuranta ja raportointi

OPAssa operatiivisia riskejä tunnistetaan merkittävistä tuotteista, palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä sekä ulkoistuksista. Tunnistettujen riskien merkittävyyttä arvioidaan niiden taloudellisen vaikutuksen ja toteutumisen todennäköisyyden perusteella. Kerättyä tietoa käytetään suunnittelun, päätöksenteon ja johtamisen tukena.

Operatiivisista riskeistä raportoidaan säännöllisesti OPAn hallitukselle.

6 Malliriskit

Malliriskien merkittävyys on kasvanut, kun riskien arviointi nojaa yhä vahvemmin kvantitatiivisiin menetelmiin, kirjanpidossa käytettävien arvostusmallien käyttö laajenee ja liiketoiminnan automatisoituessa päätöksenteko siirtyy asteittain mallipohjaisten päätösmoottoreiden varaan.

Malliriskiä hallitaan selkeillä roolituksilla ja vastuiden määrittelyllä sekä varmistamalla riittävä kvantitatiivisten menetelmien osaaminen ja resursointi. Mallien kehittäminen eriytetään niiden validoinnista ja toisaalta mallien hyväksyminen niiden käyttöönottopäätöksistä. Käytössä olevien mallien toimivuutta arvioidaan monitoroinnilla ja validoinnilla.

7 Compliance-riskit

Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-toiminnan tavoitteena on varmistaa, että OPAssa noudatetaan lakeja, viranomaisten ohjeita ja määräyksiä, markkinoiden itsesääntelyä sekä OP Ryhmän ja OPAn omia sisäisiä toimintaperiaatteita ja ohjeita. Compliance-toiminta varmistaa myös, että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia ja eettisesti hyväksyttäviä periaatteita ja toimintatapoja.

Compliance-riskin toteutuminen voi taloudellisen menetyksen lisäksi aiheuttaa myös muita haitallisia seuraamuksia kuten sanktioita. Tällaisia sanktioita ovat esimerkiksi yhteisösakko, erilliset velvoitteiden rikkomisesta seuraavat rikemaksut sekä viranomaisen antamat varoitukset ja huomautukset. Compliance-riskin seurauksena voi olla myös maineen tai luottamuksen heikkeneminen tai menettäminen.

Vastuu sääntelyn noudattamisesta ja noudattamisen valvonnasta OPAssa on ylimmällä ja toimivalla johdolla. Jokainen OPAn palveluksessa oleva henkilö vastaa omalta osaltaan sääntelyn noudattamisesta.

Compliance-toiminnan ohjeistuksesta, neuvonnasta ja tuesta OP Ryhmässä vastaa keskusyhteisön riippumaton compliance-organisaatio, jonne OPA on keskittänyt compliance-toiminnot.

7.1 Compliance-riskien hallinta

Compliance-riskin hallinta on osa sisäistä valvontaa ja luotettavaa hallintoa ja sellaisena kiinteä osa liiketoiminnan johtamista sekä yrityskulttuuria. Compliance-riskiä hallitaan seuraamalla lainsäädännön kehitystä, ohjeistamalla, kouluttamalla ja konsultoimalla organisaatiota sääntelyn mukaisten toimintatapojen noudattamisessa sekä valvomalla organisaation menettelytapojen säännöstenmukaisuutta.

7.2 Compliance-riskien seuranta ja raportointi

Compliance-riskejä tunnistetaan, arvioidaan ja raportoidaan säännöllisesti operatiivisten riskien hallinnan toimintamallin mukaisesti osana operatiivisten riskien riskikartoituksia. Compliance-toiminnassa tehdyistä havainnoista raportoidaan säännöllisesti.

8 Maineriski

Maineriskiä hallitaan ennakoivasti ja pitkäjänteisesti noudattamalla sääntelyä, finanssitoimialan hyviä käytäntöjä ja ryhmän hyvän liiketavan periaatteita sekä korostamalla toiminnan ja siitä viestimisen avoimuutta. Ryhmässä noudatetaan kansainvälisiä taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun periaatteita sekä kansainvälisiä sitoumuksia.

Maineriskistä raportoidaan OPAn ja keskusyhteisön johdolle säännöllisesti. Merkittävistä maineriskien toteutumisen uhasta raportoidaan välittömästi.

9 Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita. Luottoriskien ottamista ohjataan OP Ryhmän Riskinotto ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteilla sekä OP Ryhmän riskipolitiikalla. Riskipolitiikassa määritellään muun muassa tavoiteriskitaso, riskinoton linjaukset ja rajaukset sekä asiakasvalintaa ja vakuuksia koskevat periaatteet.

OPAn luottokanta muodostuu joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi asetetuista asuntovakuudellisista lainoista, jotka OPA on ostanut OP Ryhmän osuuspankeilta sekä osuuspankkien asiakkailleen OPAn lukuun ennen 1.3.2016 myöntämistä lainoista. IFRS 9:n voimaantulon jälkeen OPA on lopettanut luottojen oston osuuspankeilta ja osto on mahdollinen enää satunnaisesti ja kriisitilanteessa.

OPA harjoittaa varainhankintaa laskemalla liikkeeseen joukkolainoja, joista saatuja varoja se lainaa edelleen OP Ryhmään kuuluville luottolaitoksille kiinnitysluottopankkitoiminnasta annetun lain mukaisina väliluottoina. OPA merkitsee väliluottoa saaneen osuuspankin luottokannasta asuntovakuudellisia luottoja joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

OPAn ja osuuspankkien välisissä puitesopimuksissa sovitaan OPAn rahoituksen hyödyntämiseen liittyvistä velvoitteista ja oikeuksista sekä luottoriskien hallinnasta.

Luottopäätökset, luottojen hallinnointi ja asiakassuhteiden hoito tapahtuu osuuspankeissa OP Ryhmän ja OPAn ohjeistuksen mukaisesti. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luottoprosessi ja sen laatu. Asiakkaan riittävä velanhoitokyky on kaiken luotonmyönnön edellytys. Luottopäätökset ovat huolellisia ja harkittuja perustuen päätöksenteko-ohjeisiin ja ajantasaiseen luottoluokitukseen. Henkilöasiakkaiden maksukyvyyn riittävyys varmistetaan koronnousun varalta. Asiakkaat voivat suojautua koronnousulta käyttämällä luotoissaan korkokatkoa tai -putkea. Asiakkaille tarjotaan myös takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle. Vakuuksien arvioinnissa käytetään riippumattoman arvioinnin ja varovaisen käyvän arvon periaatetta. Luotonmyönnössä vältetään korkeita luottotussuhteita. Vakuusarvoja muutetaan tarvittaessa ja niiden kehitystä seurataan säännöllisesti. Velallisen luottokelpoisuutta ja maksukykyä valvotaan ja maksuongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Asiakkaan ajautuessa ongelmiin tarkistetaan, onko vakuuden uudelleenarvioinnille tarvetta.

OPAssa luottoriskien kehitystä seurataan ja raportoidaan säännöllisesti. Seurannan kohteita ovat muun muassa luottoluokitteluraportit, luottosalkun laatu, erääntyneet saamiset ja ongelmasaamiset.

Luottoluokittelulla ohjataan asiakasvalintaa, suhtautumista vakuusvajeeseen ja vastuiden hinnoittelua. Ryhmän ja sen pankkien uusluotonannolle ja luottokannalle on asetettu luottoluokittaisia tavoitearvoja, jotta luottosalkun laatu säilyy hyvänä. OP Ryhmässä on käytössä luottoriskimalleja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD, Probability of Default), tappio-osuudelle (LGD, Loss Given Default) ja vastuun määrälle maksukyvyttömyyshetkellä (EAD, Exposure at Default). OPAn kannalta tärkein on henkilöasiakkaiden luokittelumalli, jossa sopimukset ryhmitellään maksukyvyttömyyden todennäköisyyden mukaisesti luottoluokkiin.

Luottoriskimalleja hyödynnetään laajasti luottoriskin mittaamisessa ja hallinnassa, muun muassa

- luoton myöntämisessä ja hinnoittelussa,
- rahoituksen päätösvaltuuksien määrittämisessä,
- luottosalkun laadullisten tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa,
- luottoriskiraportoinnissa,
- vakavaraisuuslaskennan sisäisten luokitusten menetelmässä (IRBA)
- taloudellisen pääomavaateen ja odotetun tappion laskennassa ja
- odotettavissa olevan luottotappion laskennassa.

10 Likviditeettiriski

Likviditeettiriski muodostuu maksuvalmiusriskistä ja rakenteellisesta rahoitusriskistä sekä varainhankinnan keskittymäriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että OP Ryhmä ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista kassavirroista eikä vakuustarpeista ilman vaikutusta päivittäiseen toimintaan tai pankin taloudelliseen tilaan. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleerahoitusriskistä. Varainhankinnan keskittymäriski on riski siitä, että pankin rahoitus vaikeutuu esimerkiksi yksittäiseen vastapuoleen, valuuttaan, instrumenttiin tai maturiteettiluokkaan kohdistuvasta tapahtumasta johtuen.

Likviditeettiriskin hallinta perustuu OP Ryhmän riskitoleranssijärjestelmän periaatteisiin ja riskipolitiikan linjauksiin sekä asetettuihin riskilimiitteihin. Keskusyhteisön johtokunnan tase- ja riskienhallintavaliokunta on hyväksynyt likviditeettireservin laadulliset tavoitteet, varainhankintasuunnitelman ja maksuvalmiuden hoidon varautumissuunnitelman uhkaskenaarioiden varalle. Varautumissuunnitelma sisältää valmiustasopohjaisen maksuvalmiustilanteen ohjausmallin, rahoituslähteet sekä likviditeetin hallinnan operatiivisen jatkuvuussuunnitelman.

OP Ryhmän likviditeettiasemaa hallitaan ennakoivalla rahoitusrakenteen suunnittelulla, ryhmän riskilimiiteillä ja niistä ryhmän yhteisöille johdetuilla limiiteillä ja valvontarajoilla sekä tavoitetasoilla, maksuvalmiustilanteen seurannalla ja oikein mitoitettulla likviditeettireservillä, päivittäisen maksuvalmiuden suunnittelulla ja hoidolla, valmiustasopohjaisella varautumissuunnittelulla sekä tehokkaalla ja jatkuvalla likviditeettitilanteen ohjauksella.

Maksuvalmiuden hallintaa säätelevät Euroopan keskuspankin vähimmäisvaranto- ja maksuvalmiusluottojärjestelmiä koskevat määräykset.

OP Ryhmä turvaa maksuvalmiuttaan varainhankinnan pitkäjänteisellä suunnittelulla, likviditeettireservillä ja varautumissuunnitelman mukaisilla rahoituslähteillä. Likviditeettireservi on mitoitettu siten, että se riittää maksuvalmiuskriisitilanteessa varautumissuunnitelman käyttöönoton vaatimaksi ajaksi. Reservin saamistodistuksia myymällä tai käyttämällä niitä vakuutena voidaan hankkia likviditeettiä ryhmän käyttöön. Likviditeettireservi muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin sekä keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista.

OP Ryhmän keskuspankkina OP Yrityspankki Oyj turvaa niin koko ryhmän kuin ryhmään kuuluvan yhteisön (ml. OPA) maksuvalmiuden. Ryhmän päivittäinen maksuvalmiuden hallinta on pankkitoimintaa harjoittavien yhtiöiden maksuvalmiuden hallintaa. Kaikki muutokset OPAn maksuvalmiusasemassa toteutuvat muutoksena OP Yrityspankin maksuvalmiusasemassa. Koko OP Ryhmän pankkitoiminnan likviditeettireservi hallitaan keskitetysti ryhmän keskuspankissa.

OP Ryhmän varainhankinnan suunnittelu perustuu ennakoivaan rahoitusrakenteen suunnitteluun ja likviditeettiriskille asetettuihin riskilimiitteihin. Ryhmän varainhankinnan tärkeimmät lähteet ovat yleisötalletukset ja tukkuvarainhankinta. Tukkuvarainhankinnalla pyritään aktiivisesti ja ennakoivasti kattamaan rahoitustarpeet, jotka syntyvät taseen saatavien ja talletuskannan kasvuerosta, varainhankinnan eräänntymisestä ja muista sisäisistä tavoitteista. Terve rahoitusrakenteen edellyttää, että luottokantaa ja ryhmän likviditeettireserviä rahoitetaan talletusvarainhankinnan ja lyhyen varainhankinnan ohella myös pitkällä tukkuvarainhankinnalla. Varainhankinnan hajauttamisella vähennetään ryhmän riippuvuutta yksittäisestä rahoituslähteestä sekä pienennetään varainhankinnan hintariskiä. Varainhankinta hajautetaan ajallisesti, maturiteeteittain, instrumenteittain ja asiakkaittain. Jäsenpankit sijoittavat pankkikohtaiset talletusyli jäämät pääosin keskusyhteisökonsernin tileille tai sen liikkeeseen laskemiin instrumentteihin, jotta ryhmän tukkuvarainhankinnan määrää ei tarpeettomasti kasvateta. OP Yrityspankki hoitaa keskitetysti ryhmän senior-ehtoisen ja oman pääoman ehtoisen tukkuvarainhankinnan ja OPA asuntovakuudellisen tukkuvarainhankinnan.

Keskusyhteisön johtokunta vastaa OP Ryhmän likviditeettiriskin hallinnasta ja ohjaa maksuvalmiuden hallintaa valmiustasopohjaisen ohjausmallin mukaisesti. Markkinahäiriötilanteissa toimitaan likviditeetin hallinnan ~~jatkuuus-~~ ja varautumissuunnitelman mukaisesti. Kukin OP Ryhmään kuuluva yhteisö ohjaa likviditeetin hallintaansa keskusyhteisön asettamien limiittien, valvontarajojen ja ohjeiden sekä tili-, talletus- ja luottoehtojen määrittämässä puitteissa.

OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on antanut jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, jonka mukaan jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla.

10.1 Likviditeettiriskin mittaaminen, seuranta ja raportointi

OP Ryhmän likviditeettiriskin toleranssit on asetettu maksuvalmiusvaatimukselle (LCR, Liquidity Coverage Ratio) ja pysyvän varainhankinnan vaatimukselle (NSFR, Net Stable Funding Ratio).

Lisäksi on asetettu ryhmätason limiitti rakenteellista rahoitusriskiä ohjaaville aikaluokittaisille nettokassavirroille. Rakenteellisen rahoitusriskin mittari kertoo, kuinka paljon taseen nettokassavirroista saa enintään erääntyä eri aikaperiodeilla. OPAn liikkeeseenlaskemiin katettuihin jvk-lainoihin kohdistuu jälleenrahoitusriski. Pitkäaikaisen varainhankinnan erääntymistä seurataan erääntymisjakaumalla, jolle on asetettu limiittejä. OP Ryhmän ja OPAn rakenteellista rahoitusriskiä seurataan kuukausittain.

Ryhmätasoisesti seurataan myös maksuvalmiusriskiä likviditeetin stressitestaukseen perustuvissa skenaarioissa. Maksuvalmiusriskin mittarit kertovat, kuinka pitkäksi aikaa likviditeettireservi riittää kattamaan ryhmästä päivittäin ulos maksettavat tiedossa olevat ja ennakoitavat nettokassavirrat sekä odottamattoman likviditeettistressiskenaarion. Maksuvalmiusriskiä seurataan päivittäin.

11 Markkinariskit

Markkinariskit muodostuvat hintojen, volatiliiteetin ja markkinalikviditeetin muutoksista rahoitusmarkkinoilla.

Merkittävin markkinariski on korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen eli rahoitustaseeseen korkotuloriski. Markkinariskiä voi muodostua myös sijoitustoiminnasta. OPA pyrkii jatkuvalla rahoitus- ja maksuvalmiussuunnittelulla siihen, ettei sille syntyisi merkittäviä rahoitusyli jäämiä sijoitettavaksi. Sijoituksia valtion ja muiden pankkien saamistodistuksiin voidaan käyttää myös kiinnitysluottopankkilain tarkoituksena täytevarauksina.

Sijoituspäätöstä tehdessä arvioidaan sijoituksen vaikutus korko- ja rahoitusriskiin.

Markkinariskien hallinnan tehtävänä on tunnistaa ja arvioida liiketoimintaan sisältyvät markkinariskit, rajoittaa ne hyväksyttävälle tasolle sekä raportoida niistä säännöllisesti ja tehokkaasti. Näin varmistetaan, että markkinahintojen tai muiden ulkoisten markkinatekijöiden muutokset eivät johda pitkän aikavälin kannattavuuden tai vakavaraisuuden liialliseen heikkenemiseen OPAssa.

Markkinariskien ottamista ohjaavia ja rajoittavia ohjeita ovat OP Ryhmän riskitoleranssijärjestelmän periaatteet ja niitä täydentävä ryhmän riskipolitiikka, keskusyhteisön riskienhallintaohjeistus sekä limiitit ja valvontarajat.

11.1 Korkoriski

OPAn korkoriski liittyy luotonannon ja varainhankinnan korkoperusteiden eroavaisuuksiin. Korkoriskiä hallitaan ensisijaisesti johdannaisilla ja luotonannon tuote- ja ehtoalikoiman sekä varainhankinnan korkosidonnaisuuksien ja korontarkistusajankohtien säätelyllä. OPA solmii johdannaissopimuksia vain suojaamistarkoituksessa ja niiden vastapuolena on aina OP Yrityspankki Oyj.

11.2 Seuranta ja raportointi

Markkinariskeista raportoidaan kuukausittain. Keskusyhteisön riskienhallinta tuottaa markkinariskiraportit OPalle ja raportoi koko OP Ryhmän taserakenteen ja markkinariskien kehityksestä keskusyhteisön johdolle säännöllisesti. Johdannaisten riskiä seurataan osana positioiden riskejä samoilla mittareilla kuin tasepositioissakin.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 3. Korkokate, teur	2018	2017
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta		
Korot	-7 877	-2 426
Negatiiviset korot	-288	-213
Saamisista asiakkailta	70 910	79 719
Johdannaissopimuksista		
Suojauslaskennasta	-10 177	-11 392
Muut korkotuotot	19	5
Yhteensä	52 587	65 692
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	-3 151	-2 527
Johdannaissopimuksista		
Suojauslaskennasta	-147 571	10 810
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	131 416	-17 598
Muut korkokulut	0	24
Yhteensä	-19 306	-9 292
Korkokate	71 893	74 984

Suojauslaskennan nettotulos

Suojauslaskennan suojausinstrumenttien nettotulos on -39 286 (122 443) ja suojauskohteiden nettotulos on 39 286 (-122 443).

Efektiivisen koron menetelmää käyttäen lasketut korkotuotot olivat yhteensä 62 745 miljoonaa euroa.

LIITE 4. Nettopalkkiotuotot, teur	2018	2017
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	5 972	6 465
Yhteensä	5 972	6 465
Palkkiokulut		
Luotonannosta osuuspankeille	5 783	6 336
Luottojen hoitopalkkio osuuspankeille	49 297	49 936
Joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlasku	72	92
Muut	13	11
Yhteensä	55 165	56 375
Nettopalkkiotuotot	-49 193	-49 910

LIITE 5. Henkilöstökulut, teur	2018	2017
Palkat ja palkkiot	264	258
Eläkekulut		
Maksupohjaiset järjestelyt	34	41
Etuuspohjaiset järjestelyt	-110	23
Yhteensä	-76	64
Muut henkilösivukulut	3	6
Henkilöstökulut yhteensä	191	328

Eläkevastuun siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi vuoden 2018 lopussa syntyi tulosvaikutteinen erä, joka paransi tulosta 150 tuhatta euroa. Tämä erä näkyy rivillä Etuuspohjaiset järjestelyt.

LIITE 6. Poistot ja arvonalentumiset, teur	2018	2017
Poistot		
Aineettomista hyödykkeistä	783	836
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	783	836

LIITE 7. Liiketoiminnan muut kulut, teur	2018	2017
Vuokrakulut	8	8
Viranomais- ja tilintarkastusmaksut	504	358
Jäsenmaksut	121	73
Toimistokulut	211	204
ICT-kulut	3 385	2 768
Yhteyskulut	32	41
Markkinointikulut	1	4
Muut hallinnon kulut	132	157
Vakuutus- ja varmuuskulut	94	80
Asiantuntijakulut	556	708
Muut	54	128
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	5 099	4 528

Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastuksesta	12	8
Tilintarkastajan muut lausunnot		
Veroneuvonta		
Muut palvelut	69	61
Yhteensä	81	69

KPMG Oy Ab:n suorittamat muut kuin tilintarkastuspalvelut olivat yhteensä 16 teur.

LIITE 8. Saamisten arvonalentumiset, teur	2018	2017
Luotto- ja takaustappioiden poistetut saamiset	127	38
Palautukset poistetuista saamisista	-14	-1
Odotettavissa olevat luottotappiot (ECL) saamisista asiakkailta ja taseen ulkopuolisista eristä	269	
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäys	0	341
Saamiskohtaisten arvonalentumisten vähennys	0	-53
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	0	-48
Saamisten arvonalentumiset yhteensä	382	276

LIITE 9. Tuloverot, teur	2018	2017
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	3 227	3 863
Edellisten tilikausien verot		
Laskennalliset verot	22	5
Tuloslaskelman verot	3 249	3 868
Yhteisön tuloveroprosentti	20,0 %	20,0 %

Volmassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin

Tulos ennen veroja	16 248	19 341
Verokannan mukainen osuus tuloksesta	3 250	3 868
Edellisten tilikausien verot		
Muut	0	0
Tuloslaskelman verot	3 249	3 868

VAROJA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 10. Saamiset luottolaitoksilta, teur	31.12.2018	31.12.2017
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	133 460	363 609
Muut		
Muut kuin vaadittaessa maksettavat OP Ryhmän yhteisöiltä	6 776 169	4 776 169
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	6 909 630	5 139 778

LIITE 11. Johdannaissopimukset, teur	31.12.2018	31.12.2017
Johdannaissopimukset		
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	139 668	129 810
Johdannaissopimukset yhteensä	139 668	129 810

Johdannaissopimukset on kerrattu tarkemmin liitteessä 27.

LIITE 12. Saamiset asiakkailta, teur	31.12.2018	31.12.2017
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	6 995 929	8 804 719
Tapplota koskeva vähennyserä	-1 056	
Saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset	0	-263
Saamiskohtaiset arvonalentumiset	0	-635
Saamiset asiakkailta yhteensä	6 994 873	8 803 822

Tapplota koskeva vähennyserä

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset

Teur	Valhe 1	Valhe 2	Valhe 3	Yhteensä
	12 kk	koko voimassaoloaika	koko voimassaoloaika	
Tapplota koskeva vähennyserä 1.1.2018	17	97	673	786
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-4	57	0	53
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	0	0	124	124
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	2	-11	0	-9
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3	0	-9	167	158
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2	0	4	-64	-60
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	0	0	-23	-23
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-1	-12	-86	-99
Riskiparametreissa tapahtuneet muutokset	9	98	70	177
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta	0	0	-52	-52
Nettotulosvaikutus yhteensä	6	127	137	269
Tapplota koskeva vähennyserä 31.12.2018	22	224	810	1 056

LIITE 13. Sijoitusomaisuus, teur	31.12.2018	31.12.2017
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat		
Osakkeet ja osuudet, ei noteeratut	40	40
Sijoitusomaisuus yhteensä	40	40

LIITE 14. Aineettomat hyödykkeet, teur	31.12.2018	31.12.2017
Ohjelmistot, lisenssit ja käyttöoikeudet	120	904
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	120	904

Aineettomien hyödykkeiden muutokset **31.12.2018**

	Ohjelmistot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 343	3 343
Lisäykset		
Vähennykset		
Hankintameno 31.12.	3 343	3 343
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	2 440	2 440
Tiilikauden poistot	783	783
Vähennykset	0	
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	3 223	3 223
Kirjanpitoarvo 31.12.	120	120
josta keskeneräiset hankinnat	-	-

31.12.2017

	Ohjelmistot	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 523	4 977
Lisäykset		
Vähennykset	179	
Hankintameno 31.12.	3 343	3 343
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.	1 783	3 237
Tiilikauden poistot	836	836
Vähennykset	179	
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	2 440	2 440
Kirjanpitoarvo 31.12.	904	904
josta keskeneräiset hankinnat	-	-

Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu tuloslaskelman erään 'Poistot ja arvonalentumiset'.
Yhtiöllä ei ole ollut arvonalentumisia.

LIITE 15. Muut varat, teur	31.12.2018	31.12.2017
Eläkevarat	83	82
Siirtosaamiset		
Korot	31 396	47 737
Muut	1 047	1 568
Yhteensä	32 525	49 386

Eläkevarojen laskenta on selvitetty liitteessä 21 Muut velat.

LIITE 16. Verosaamiset ja verovelat, teur	31.12.2018	31.12.2017
Tuloverosaamiset	0	695
Laskennalliset verosaamiset	0	10
Verosaamiset yhteensä	0	705
Tuloverovelat	-27	0
Laskennalliset verovelat	-46	0
Verovelat yhteensä	-74	0
Verosaamisten ja -velkojen erittely		
Laskennalliset verosaamiset		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	0	34
Muista eristä	30	53
Netotettu laskennallisista verovelloista	-30	-76
Yhteensä	0	10
Laskennalliset verovelat		
Etuuspohjaisista eläkejärjestelyistä	17	16
Muista eristä	60	60
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-30	-76
Yhteensä	46	0
Laskennallisten verojen muutokset		
Laskennalliset verosaamiset/-velat 1.1.	10	15
IFRS9 siirtymän vaikutus	-22	
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet	-22	5
Muut	0	-10
Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan		
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-12	0
Laskennalliset verosaamiset/ -velat yhteensä 31.12.	-46	10
Tuloverosaamiset/-velat	-27	695
Verosaamiset ja -velat yhteensä	-74	705

VELKOJA JA OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 17. Velat luottolaitoksille, teur	31.12.2018	31.12.2017
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Muut velat	2 896 000	2 838 000
Velat luottolaitoksille yhteensä	2 896 000	2 838 000

LIITE 18. Johdannaissopimukset, teur	31.12.2018	31.12.2017
Suojauslaskennan Johdannaissopimukset		
Suojaavat johdannaissopimukset		
Käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	8 597	38 025
Suojauslaskennan Johdannaissopimukset yhteensä	8 597	38 025

Johdannaissopimukset on kerrottu tarkemmin liitteessä 27.

LIITE 19. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, teur	Keskikorko%	31.12.2018	Keskikorko%	31.12.2017
Joukkovelkakirjalainat	0,63	10 742 840	0,88	10 796 102
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä		10 742 840		10 796 102

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n liikkeeseen laskemat pitkäaikaiset lainat					
Laina	Kirjanpitoarvo	Korkosidonnaisuus	Nimelliskorko-%	Eräpäivä	
OP Mortgage Bank rekisteröity Covered Bond (NSV)	114 815	Kiinteä	2,157	12.11.2024	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	998 065	Kiinteä	1,500	17.3.2021	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	999 435	Kiinteä	0,750	11.6.2019	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2014	997 364	Kiinteä	1,000	28.11.2024	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	19 991	Kiinteä	0,250	27.5.2020	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	1 248 294	Kiinteä	0,250	23.11.2020	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2015	997 371	Kiinteä	0,625	4.9.2022	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2016	1 245 926	Kiinteä	0,250	11.5.2023	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	994 236	Kiinteä	0,250	13.3.2024	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	995 226	Kiinteä	0,750	7.6.2027	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2017	996 891	Kiinteä	0,050	22.2.2023	
OP Mortgage Bank Covered Bond 2018	995 767	Kiinteä	0,625	1.9.2025	
	10 603 382				
Arvostus	139 458				
Yhteensä	10 742 840				

Rahoituksen rahavirtojen velkojen muutosten täsmäytys taseen erlin

Tasearvo 1.1.2018	10 796 102
Rahoituksen rahavirtojen muutokset	
Joukkovelkakirjojen lisäykset	995 413
Lisäykset yhteensä	995 413
Joukkovelkakirjojen vähennykset	1 100 000
Vähennykset yhteensä	1 100 000
Rahoituksen rahavirtojen muutokset yhteensä	-104 588
Arvostukset ja valuuttakurssimuutokset	-51 326
Tasearvo 31.12.2018	10 742 840

Tasearvo 1.1.2017	9 277 801
Rahoituksen rahavirtojen muutokset	
Joukkovelkakirjojen lisäykset	2 982 709
Lisäykset yhteensä	2 982 709
Joukkovelkakirjojen vähennykset	1 350 000
Vähennykset yhteensä	1 350 000
Rahoituksen rahavirtojen muutokset yhteensä	1 632 709
Arvostukset ja valuuttakurssimuutokset	114 407
Tasearvo 31.12.2017	10 796 102

LIITE 20. Muut velat, teur	31.12.2018	31.12.2017
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	276	91
Eläkevelat	0	169
Siirtovelat		
Korkovelat	46 749	65 577
Muut siirtovelat	4 217	6 183
Ostolaskuvelat	398	216
Muut	12	24
Muut velat yhteensä	51 652	72 259

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n eläkejärjestelyt on hoidettu OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä. Lisäeläkkeisiin liittyvät järjestelyt eläkesäätiössä samoin kuin eläkekassassa hoidettu TyEL:n rahastoitu vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke on käsitelty etuuspohjaisina järjestelyinä. TyEL:n jakojärjestelmään suoritettavat maksut on käsitelty maksupohjaisina. Yhtiön vastuulla olevien eläkevastuiden määrä ei ole olennainen.

Uusi TyEL tuli voimaan vuonna 2017. Työeläkejärjestelmän etuudet ovat vanhuuseläke, osittainen varhennettu vanhuuseläke, työraeläke, työkyvyttömyyseläke, perhe-eläke ja kuntoutusetuudet. Aiemmassa TyEL:ssä osittainen varhennettu vanhuuseläke oli korvattu osa-aikaeläkkeellä, eikä se tuntenut työraeläketä. Lakimuutoksen aiheuttamat etuuskien muutokset on huomioitu tulosvaikutteisesti jo ennen vuotta 2017.

OP-Eläkekassan/OP-Eläkesäätiön keskeisimmät vakuutusmatemaattiset riskit liittyvät korko- ja markkinariskiin, eläkkeiden tuleviin korotuksiin, eliniän systemaattiseen pitenemiseen sekä inflaatorisikiin. Eläkevelvoitteen diskonttauksessa käytettävän korkotason muutoksella on olennainen vaikutus eläkevelvoitteen määrään.

OP-Eläkekassan edustajisto päätti 31.7.2018 lakisäätöisen työeläketurvan hoidon ja 1 068 miljoonan euron suuruisen eläkevakuutusmaksun siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirtyvä vakavaraisuuspääoma on 263 miljoonaa euroa. Päätöstä edelsi kilpailutus, jossa OP-Eläkekassan hallitus pyysi tarjoukset suurimmilta työeläkeyhtiöiltä. Siirron kohteena oleva kanta vastaa 90,8 prosenttia OP-Eläkekassan koko eläkevastuusta. Siirto toteutui 31.12.2018. Alustavan suunnitelman mukaan jäljelle jäävä eläkevastuu siirtyy Ilmariselle myöhemmin, aikaisintaan vuoden 2020 lopussa. Siirto pienensi OP-Asuntoluottopankki Oyj:n eläkeluujia ja paransi tulosta ennen veroja 150 tuhatta euroa.

Etuuspohjalisten eläkejärjestelyjen tasearvot, teur	Etuuspohjaiset eläkevelvoitteet		Eläkevarojen käyvät arvot		Nettovelat (-varat)	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Avaava tase 1.1.	689	634	-601	-569	88	65
Tuloslaskelman kirjatut etuuspohjaiset eläkekulut						
Tilikauden työsuorituksen perustuvat menot	32	29			32	29
Korkokulu (-tuotto)	11	11	-10	-10	2	1
Järjestelyn supistamisen, velvoitteen täyttämisen tai aiempaan työsuorituksen perustuvan menon vaikutus	-477		328		-150	
Hallintokulut			1	1	1	1
Yhteensä	-435	40	319	-9	-116	31
Muihin laajan tuloksen erin kirjatut uudelleen määrittämisestä aiheutuvat tappiot (-voitot)						
Taloudellisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)	-43	-6			-43	-6
Väestötilastollisten odotusten muutoksista johtuvat vakuutusmatemaattiset tappiot (voitot)						
TyEL:n korkoeron tuotto ja vanhuuseläkkeiden vastuun kasvu (netto)	8	8	-8	-8		
Kokemuseräiset tarkistukset	-11	39			-11	39
Järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto lukuun ottamatta etuuspohjaisen nettovelan (-varan) nettokorkoon sisältyvää määrää			-7	-33	-7	-33
Yhteensä	-46	40	-14	-41	-60	-1
Muut						
Työnantajan suorittamat maksut			6	-8	6	-8
Maksetut etuudet	-22	-25	22	25		
Yhteensä	-22	-25	28	18	6	-8
Päätävä tase 31.12.	186	689	-268	-601	-83	88

Taseeseen kirjatut velat ja varat, teur	31.12.2018	31.12.2017
Nettovelat /-varat (Eläkesäätiö)	-83	-82
Nettovelat /-varat (Eläkekassa)		169
Nettovelat yhteensä		169
Nettovarat yhteensä	-83	-82

Eläkesäätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2018, teur	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	47
Joukkovelkakirjalainat	99
Kiinteistöt	9
Sijoitusrahastot	93
Strukturoidut sijoitukset	
Johdannaiset	0
Muut varat	21
Yhteensä	268

Eläkekassan ja -säätiön varojen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti 31.12.2017, teur	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet	58
Joukkovelkakirjalainat	142
Kiinteistöt	37
Sijoitusrahastot	312
Strukturoidut sijoitukset	2
Johdannaiset	1
Muut varat	48
Yhteensä	601

Vuonna 2019 suoritettavien maksujen määrä etuuspohjaiseen eläkejärjestelyyn arvioidaan olevan 1 tuhatta euroa.

Etuuspohjaisen eläkelvelvoitteen duraatio 31.12.2018 oli eläkesäätiössä 2,8 vuotta.

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2018	Eläkesäätiö	
Diskonttaus korko, %		1,8
Tuleva palkankorotusolettama, %		2,4
Tulevat eläkkeiden korotukset, %		1,8

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset oletukset 31.12.2017	Eläkekassa	Eläkesäätiö
Diskonttaus korko, %	1,7	1,5
Tuleva palkankorotusolettama, %	2,6	2,5
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	1,2	1,9

LIITE 21. Oma pääoma, teur	31.12.2018	31.12.2017
Osakepääoma	60 000	60 000
Vapaat rahastot	245 000	245 000
Kertyneet voittovarot		
Edellisten kausien voitto	59 721	59 585
Tiilikauden tulos	12 999	15 473
Oma pääoma yhteensä	377 720	380 057

IFRS9 siirtymä 1.1.2018 Iisäsi kertyneitä voittovaroja 90 teur.

Kehittämismenot (jakokelvoton erä)	-120	-904
Jakokelpoiset varat	317 600	319 154
Voltonjakokelpoiset varat	72 600	74 154

Sijoitetun vapaan pääoman rahasto on muodostunut OP Osuuskunnan 245 000 000 euron pääomasijoituksesta.

Osakepääoma ja osakkeiden lukumäärä	Yhteensä
Osakepääoma, tuhatta euroa	60 000
Osakkeita, kpl	76 592
Osuus osakepääomasta, %	100

OP Osuuskunnan omistus OP-Asuntoluottopankki Oyj:stä on 100 prosenttia.

Yhtiön vähimmäispääoma on kahdeksanmiljoonaa viisisataatuhatta (8.500.000) euroa ja enimmäispääoma satavissikymmentämiljoonaa (150.000.000) euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyksestä muuttamatta. Osakkeita on vähintään 34.000 kappaletta ja enintään 136.000 kappaletta. Osakkeiden hankkimiseen luovutustoimin vaaditaan yhtiön suostumus. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa.

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 22. Rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu, teur

Varat	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Käypään arvoon muun laajan tuloksen erien kautta kirjattavat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	6 909 630			6 909 630	6 909 630
Johdannaissopimukset		139 668		139 668	139 668
Saamiset asiakkailta	6 994 873			6 994 873	6 994 873
Osakkeet ja osuudet			40	40	40
Muut saamiset	32 525			32 525	32 525
Yhteensä 31.12.2018	13 937 028	139 668	40	14 076 736	14 076 736

Velat	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Jaksotettu hankintameno	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		2 896 000	2 896 000	2 896 000
Johdannaissopimukset	8 597		8 597	8 597
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		10 742 840	10 742 840	10 883 185
Muut velat		51 625	51 625	51 625
Yhteensä 31.12.2018	8 597	13 690 465	13 699 062	13 839 406

Varat	Lainat ja saamiset	Käypään arvoon tulos-vaikutteisesti kirjattavat	Myytävikissä olevat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	5 139 778			5 139 778	5 139 778
Johdannaissopimukset		129 810		129 810	129 810
Saamiset asiakkailta	8 803 822			8 803 822	8 803 822
Osakkeet ja osuudet			40	40	40
Muut saamiset	49 386			49 386	49 386
Yhteensä 31.12.2017	13 992 986	129 810	40	14 122 836	14 122 836

Velat	Käypään arvoon tulos-vaikutteisesti kirjattavat	Muut velat	Kirjanpitoarvo yhteensä	Käypä arvo yhteensä
Velat luottolaitoksille		2 838 000	2 838 000	2 838 000
Johdannaissopimukset	38 025		38 025	38 025
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		10 796 102	10 796 102	10 954 460
Muut velat		72 259	72 259	72 259
Yhteensä 31.12.2017	38 025	13 706 362	13 744 387	13 902 745

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuun. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli joulukuun lopussa n. 140 345 tuhatta euroa (158 358) kirjanpitoarvoa korkeampi.

LIITE 23. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti, teur

Toistuvasti käypliin arvolhin arvostetut varat	31.12.2018	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tasokauden lopussa	Taso 2**
Johdannaisopimukset	139 668		139 668
Yhteensä	139 668		139 668

Toistuvasti käypliin arvolhin arvostetut varat	31.12.2017	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tasokauden lopussa	Taso 2**
Johdannaisopimukset	129 810		129 810
Yhteensä	129 810		129 810

Toistuvasti käypliin arvolhin arvostetut velat	31.12.2018	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tasokauden lopussa	Taso 2**
Johdannaisopimukset	8 597		8 597
Yhteensä	8 597		8 597

Toistuvasti käypliin arvolhin arvostetut velat	31.12.2017	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tasokauden lopussa	Taso 2**
Johdannaisopimukset	38 025		38 025
Yhteensä	38 025		38 025

Rahoitusvelat, joita ei ole arvostettu käypliin arvolhin	31.12.2018	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tasokauden lopussa	Taso 2**
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 742 840	10 738 905	144 280
Yhteensä	10 742 840	10 738 905	144 280

Rahoitusvelat, joita ei ole arvostettu käypliin arvolhin	31.12.2017	Käyvän arvon arvostus	
	Tasearvo	Tasokauden lopussa	Taso 2**
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 796 102	10 710 871	243 589
Yhteensä	10 796 102	10 710 871	243 589

* Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörssiissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

** Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu OP Ryhmässä OTC-johdannaiset, yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

Siirrot toistuvasti käypään arvoon arvostettavien hierarakiatasojen välillä

OP-Asuntoluottopankki Oyj:llä ei ole siirtoja käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä.

VASTUUSITOUUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 24. Taseen ulkopuoliset sitoumukset, teur	31.12.2018	31.12.2017
Sitovat luottolupaukset	2	3
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	2	3

LIITE 25. Vuokrasopimukset, teur	31.12.2018	31.12.2017
---	-------------------	-------------------

OP-Asuntoluottopankki Oyj vuokralle ottajana

OP-Asuntoluottopankki Oyj on vuokrannut toimitiloja.

Maksetut toimitilojen vuokrat	4	4
-------------------------------	---	---

OP Ryhmän sisäiset palveluveloitukset on siirretty muihin kuluihin.

LIITE 26. Johdannaissopimukset, teur**Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2018**

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot		
	Alle 1v	1-5v	>5 v		Varat	Velat	Luotto-vasta-arvo
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 450 856	8 092 527	6 849 439	17 392 822	139 668	8 597	319 910
Korkojohdannaiset yhteensä	2 450 856	8 092 527	6 849 439	17 392 822	139 668	8 597	319 910

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2017

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksu-aika			Yhteensä	Käyvät arvot		
	Alle 1v	1-5v	>5 v		Varat	Velat	Luotto-vasta-arvo
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 648 299	7 824 977	8 561 488	19 034 765	129 810	38 025	334 303
Korkojohdannaiset yhteensä	2 648 299	7 824 977	8 561 488	19 034 765	129 810	38 025	334 303

MUUT LIITETIEDOT**LIITE 27. Henkilöstö ja lähipiiri**

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin vuonna 2018 viisi (5) henkilöä.

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n lähipiiriin muodostavat OP Osuuskunta tytäryhtiöineen, OP Ryhmän eläkevakuutusyhteisöt OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö sekä yhtiön hallintohenkilöt. OP-Asuntoluottopankki Oyj:n hallintohenkilöihin luetaan OP-Asuntoluottopankki Oyj:n toimitusjohtaja, hallituksen jäsenet ja näiden läheiset perheenjäsenet. Lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta.

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa, teur

	2018		2017	
	OP Osuuskunta	Muut	OP Osuuskunta	Muut
Muut saamiset		1 587 316		1 241 752
Muut velat	79	2 994 894	7	2 993 417
Korkotuotot		12 583		10 620
Korkokulut		146 158		-6 175
Nettopalkkiotuotot		-8 948		-10 925
Liiketoiminnan muut tuotot				232
Liiketoiminnan kulut	357	2 715	388	2 175

Lähipiirin omistamat osakkeet

Emoyhtiö omistaa kaikki osakkeet, 76 592 kpl.

LIITE 28. Muuttuva palkitseminen**Henkilöstörahassto**

OP-Asuntoluottopankki kuuluu OP Ryhmän henkilöstörahasstoon.

OP Ryhmän henkilöstörahasstolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2018 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tulos ennen veroja 60 % painolla, digitaalinen asiointi 20 %:n painolla, kohtaamisten NPS 15 %:n painolla ja bränditason NPA 5 %:n painolla. Henkilöstörahasstoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2018 on noin 1,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta.

Vuonna 2018 kirjattiin palkkioita yhteensä 4 tuhatta euroa (7).

Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät

Lyhyen aikavälin ohjelmissa ansaintajako on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmät perustuvat yrityskohtaisiin tavoitteisiin ja kattavat koko OP Ryhmän henkilöstön.

OP Ryhmän keskusyhteisössä yhteiset mittarit määrittävät maksettavien lyhyen aikavälin palkkioiden enimmäismäärän. Yhteiset mittarit ovat OP Ryhmän tulos ennen veroja (50 %:n paino), OP Ryhmän operatiiviset kulut (25 %:n paino) ja OP Ryhmän kohtaamisten NPS (25 %:n paino). Tulokorteilla olevat vuosisuunnittelusta johdetut tavoitteet päätetään liiketoiminnoissa/toiminnoissa.

Järjestelmän kulut jaksotetaan ansaintajakson alusta maksuhetken asti (oikeuden syntymisjaksolle) henkilöstökuluihin ja vastaava velka kirjataan siirtovelkoihin. Järjestelmistä kirjattu velka oli 31.12.2018 yhteensä 24 tuhatta euroa (21).

LIITE 29. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

Ei merkittäviä tilinpäätöspäivän jälkeisiä tapahtumia.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

LIITE 30. Omat varat ja vakavaraisuus

Omien varojen ja vakavaraisuuden tiedot on esitetty toimintakertomuksessa.

LIITE 31. Rahoitusvarat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n rahoitusvarat koostuvat liitetiedoissa 10-13 esitetyistä eristä. Rahoitusvaroista on kirjattu odotettavissa olevia luottotappioita 269 tuhatta euroa. Vuonna 2017 saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia kirjattiin -48 tuhatta euroa.

LIITE 32. Vastuut, teur

	31.12.2018			31.12.2017		
	Kotimaa			Kotimaa		
	Kirjanpito- arvo	Tappiota koskeva vähennyserä	Sirtyvä korko	Kirjanpito- arvo	Arvonalen- tumiset	Sirtyvä korko
Varat						
Saamiset luottolaitoksilta	6 909 630		2 312	5 139 778		901
Saamiset asiakkailta	6 994 873	1 056	2 741	8 803 822	897	4 856
Johdannaissopimukset	139 668			129 810		
Yhteensä	14 044 170	1 056	5 053	14 073 410	897	5 757
Taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Nostamattomat luotot ja limiitit	2			3		
Yhteensä	2			3		
Vastuut yhteensä	14 044 172	1 056	5 053	14 073 413	897	5 757

LIITE 33. Vastuut sektoreittain, teur

	31.12.2018			31.12.2017		
	Taseen netto-vastuut	Taseen ulkopuoliset	Yhteensä	Taseen netto-vastuut	Taseen ulkopuoliset	Yhteensä
	Kotimaiset	Kotimaiset		Kotimaiset	Kotimaiset	
Yritykset	8 984		8 984	11 344		11 344
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 046 985		7 046 985	5 268 762		5 268 762
Kotitaloudet	6 985 145	2	6 985 147	8 797 259	3	8 797 262
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt						
Yhteensä	14 041 114	2	14 041 116	14 077 365	3	14 077 368

LIITE 34. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset, teur

31.12.2018	Ei arvonn- alennettu (brutto)	Tappiota koskeva vähennyserä	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta			
Saamiset luottolaitoksilta	6 909 630		6 909 630
Saamiset asiakkailta	6 995 929	1 056	6 994 873
Yhteensä	13 905 558	1 056	13 904 502

31.12.2018	Ei arvonn- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä	Arvon- alentumiset	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain					
Yritykset	8 985		8 985	0	8 984
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	6 909 630		6 909 630		6 909 630
Kotitaloudet	6 986 944		6 986 944	1 055	6 985 888
Yhteensä	13 905 558		13 905 558	1 056	13 904 502

31.12.2017	Ei arvonn- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä	Arvon- alentumiset	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta					
Saamiset luottolaitoksilta	5 139 778		5 139 778		5 139 778
Saamiset asiakkailta	8 803 403	1 315	8 804 718	897	8 803 822
Yhteensä	13 943 181	1 315	13 944 496	897	13 943 600

31.12.2017	Ei arvonn- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä	Arvon- alentumiset	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain					
Yritykset	11 343		11 343	2	11 341
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	5 134 822		5 134 822		5 134 822
Kotitaloudet	8 797 017	1 315	8 798 332	895	8 797 437
Yhteensä	13 943 181	1 315	13 944 496	897	13 943 600

31.12.2018	Ei arvonn- alennettu (brutto)	Yhteensä	Pääomarástitt	Rästikorot	Tappiota koskeva vähennyserä
Ongelmasaamiset					
Saamiset luottolaitoksilta					
Saamiset asiakkailta	297 169	297 169	4 076	72	910
Yhteensä	297 169	0	297 169	4 076	72

31.12.2018	Ei arvonn- alennettu (brutto)	Yhteensä	Pääomarástitt	Rästikorot	Tappiota koskeva vähennyserä
Ongelmasaamiset sektoreittain					
Yritykset					
Kotitaloudet	297 169	0	297 169	4 076	72
Yhteensä	297 169	0	297 169	4 076	72

31.12.2017	Ei arvonn- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä	Pääomarástitt	Rästikorot	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	Saamiskohtaiset arvonalentumiset
Ongelmasaamiset							
Saamiset luottolaitoksilta							
Saamiset asiakkailta	301 394	1 315	302 709	3 832	83	263	633
Yhteensä	301 394	1 315	302 709	3 832	83	263	633

31.12.2017	Ei arvonn- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä	Pääomarástitt	Rästikorot	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	Saamiskohtaiset arvonalentumiset
Ongelmasaamiset sektoreittain							
Yritykset						2	
Kotitaloudet	301 394	1 315	302 709	3 832	83	261	633
Yhteensä	301 394	1 315	302 709	3 832	83	263	633

31.12.2018	Terveet/ Performing	Järjestämättömät/ Non- performing	Kanta yhteensä	Tappiota koskeva vähennyserä	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Ongelmasaamiset					
Yli 90 pv erääntyneet		11 277	11 277	637	10 640
Maksukyvottomiksi luokitellut		2 668	2 668	29	2 639
Lainanhoitajastot					
Uudelleen neuvoteltu	279 017	4 207	283 224	245	282 979
Yhteensä	279 017	18 152	297 169	910	296 258

31.12.2017	Terveet/ Performing	Järjestämättömät/ Non- performing	Kanta yhteensä	Arvonalentumiset yhteensä	Kirjanpitosaldo (yhteensä)
Ongelmasaamiset					
Yli 90 pv erääntyneet		13 112	13 112	431	12 681
Maksukyvottomiksi luokitellut		1 483	1 483	13	1 470
Lainanhoitajastot					
Uudelleen neuvoteltu	283 338	4 777	288 115	189	287 925
Yhteensä	283 338	19 372	302 709	633	302 076

Luottokanta oli hajautunutta. OP-Asuntoluottopankki Oyj:llä ei ole asiakaskokonaisuuksia, joiden vastuut ylittävät 10 % omista varoista.

Yli 90 pv erääntyneenä saamisena raportoidaan jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Todennäköisesti maksamatta jäävinä sopimuksina raportoidaan kahden heikoimman luottoluokan (henkilöasiakkailta F ja muilla 11–12) omaavat sopimukset. Lainanhoitajastoina raportoidaan saamiset, joiden ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvystä johtuen. Uudelleen neuvoteltujen saamisten lainaehdot on helpotettu asiakkaan taloudellisista vaikeuksista johtuen esimerkiksi myöntämällä lyhennysvapaa, jonka kesto on 6–12 kk.

LIITE 35. Vastuut luottokelpoisuusluokittain, teur

	31.12.2018	31.12.2017
Henkilövastuut luottokelpoisuusluokittain		
Taseen henkilövastuut luokka A	5 502 472	6 869 574
Taseen henkilövastuut luokka B	1 071 327	1 421 481
Taseen henkilövastuut luokka C	237 980	301 970
Taseen henkilövastuut luokka D	109 519	129 554
Taseen henkilövastuut luokka E	52 607	64 498
Taseen henkilövastuut luokka F	12 449	12 367
Taseen henkilövastuut luokittelematon	-1 210	-2 184
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut A	2	3
Taseen ulkopuoliset henkilövastuut B		
Henkilövastuut yhteensä	6 985 147	8 797 262
Yritysvastuut luottokelpoisuusluokittain		
Taseen yritysvastuut luokka 4,5	610	1 047
Taseen yritysvastuut luokka 5,0	4 878	4 650
Taseen yritysvastuut luokka 5,5	2 394	3 511
Taseen yritysvastuut luokka 6,0	545	358
Taseen yritysvastuut luokka 6,5	457	731
Taseen yritysvastuut luokka 7,0	47	980
Taseen yritysvastuut luokka 7,5	48	
Taseen yritysvastuut luokka 8,0		
Taseen yritysvastuut luokka 10,0	7	66
Yritysvastuut yhteensä	8 984	11 344

LIITE 36. Varainhankinnan rakenne, teur

	31.12.2018	Osuus, %	31.12.2017	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	2 896 000	20,6	2 838 000	20,1
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 742 840	76,4	10 796 102	76,6
Muut velat	51 625	0,4	72 259	0,5
Oma pääoma	377 720	2,7	380 057	2,7
Yhteensä	14 068 185	100,0	14 086 419	100,0

LIITE 37. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan, teur

31.12.2018	Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä	
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	133 460		2 776 169	4 000 000		6 909 630	
Saamiset asiakkailta	189 097	573 430	2 647 263	2 158 457	1 426 625	6 994 873	
Rahoitusvarat yhteensä	322 558	573 430	5 423 432	6 158 457	1 426 625	13 904 502	
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	1 700 000	530 000	666 000			2 896 000	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		1 138 893	5 506 538	4 097 409		10 742 840	
Rahoitusvelat yhteensä	1 700 000	1 668 893	6 172 538	4 097 409		13 638 840	
31.12.2018		Alle 1 v	Yli 1 v			Yhteensä	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset*		2				2	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		2				2	
31.12.2017		Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	363 609		743 369	4 032 800		5 139 778	
Saamiset asiakkailta	236 219	676 803	3 180 056	2 704 798	2 005 945	8 803 822	
Rahoitusvarat yhteensä	599 828	676 803	3 923 425	6 737 598	2 005 945	13 943 600	
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	500 000	1 192 000	1 146 000			2 838 000	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		1 116 211	4 335 849	5 344 043		10 796 102	
Rahoitusvelat yhteensä	500 000	2 308 211	5 481 849	5 344 043		13 634 102	
31.12.2017		Alle 1 v	Yli 1 v			Yhteensä	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset*		3				3	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä		3				3	

* Sitovat luottolupaukset

LIITE 38. Rahoitusriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n merkittävin rahoitusriskin lähde on keskittynyt varainhankinta. OP Ryhmän maksuvalmiuden hoito on keskitetty OP Yrityspankkiin, ja tästä syystä myös OP-Asuntoluottopankki Oyj voi hyödyntää OP Ryhmän maksuvalmiusreservejä.

LIITE 39. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan, teur

Sopimuksen mukaiset uudelleenhinnoittelupäivät tai niitä aikaisemmat eräpäivät 31.12.2018.

31.12.2018	1 kk tai alle	> 1-3 kk	> 3-12 kk	> 1-2 v	> 2-5 v	> 5 v	yhteensä
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	133 460	4 127 088	1 945 639	147 592	199 650	356 200	6 909 630
Saamiset asiakkailta	1 495 301	1 753 545	3 727 604	3 884	7 395	7 143	6 994 873
Rahoitusvarat yhteensä	1 628 762	5 880 633	5 673 243	151 476	207 045	363 343	13 904 502
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	1 730 000	1 166 000					2 896 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat			1 138 893	1 268 286	4 238 252	4 097 409	10 742 840
Rahoitusvelat yhteensä	1 730 000	1 166 000	1 138 893	1 268 286	4 238 252	4 097 409	13 638 840
31.12.2017							
Rahoitusvarat							
Saamiset luottolaitoksilta	363 609	2 452 088	1 657 139		147 592	519 350	5 139 778
Saamiset asiakkailta	1 932 669	2 241 870	4 604 531	4 175	11 649	8 927	8 803 822
Rahoitusvarat yhteensä	2 296 278	4 693 957	6 261 671	4 175	159 241	528 277	13 943 600
Rahoitusvelat							
Velat luottolaitoksille	2 380 000	458 000					2 838 000
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		100 000	1 095 957	998 188	3 261 271	5 340 686	10 796 102
Rahoitusvelat yhteensä	2 380 000	558 000	1 095 957	998 188	3 261 271	5 340 686	13 634 102

LIITE 40. Korkoriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n korkoriskimittarina käytetään tunnuslukua, jossa 1 prosenttiyksikön korkotason nousun vaikutusta korkoposition nykyarvoon ilman asiakasmarginaalia verrataan pankin omiin varoihin. Vuoden lopussa tunnusluvun arvo oli -0,13 %. Pankin korkoriskiä voidaan pitää pienenä.

Korkoriskin herkkyysoanalyysi

Teur	Riskiparametri	Muutos	Valkutus omaan pääomaan	
			31.12.2018	31.12.2017
Korkoriski	korko	1 %-yksikköä	-505,6	-1 349,8

LIITE 41. Kiinteistöriski

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n haltuun ei ole joutunut maksamattoman saamisen vuoksi kiinteistöjä, asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeita tai osuuksia.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 5 . päivänä helmikuuta 2019

Vesa Aho
Hallituksen puheenjohtaja

Elina Ronkanen-Minogue

Hanno Hirvinen

Lauri Iloniemi
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 13 . päivänä helmikuuta 2019

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Raija-Leena Hankonen
KHT

Tilintarkastuskertomus

OP-Asuntoluottopankki Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet OP-Asuntoluottopankki Oyj:n (y-tunnus 1614329-2) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2018. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenvedo merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan pankin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätös-standardien (IFRS) mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*.

Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Yhtiölle ja suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty tilinpäätöksen liitetiedossa 7.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Olennaisuus

Tarkastuksemme laajuuteen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Olennaisuus on määritetty perustuen ammatilliseen harkintaamme ja se ohjaa tarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden määrittämisessä, sekä todettujen virheellisyyksien vaikutusten arvioimisessa suhteessa tilinpäätökseen kokonaisuutena. Olennaisuuden taso perustuu arvioomme sellaisten virheellisyyksien suuruudesta, joilla yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa olevan vaikutusta tilinpäätöksen käyttäjien tekemiin taloudellisiin päätöksiin. Olemme ottaneet huomioon myös sellaiset virheellisyydet, jotka laadullisten seikkojen vuoksi ovat mielestämme olennaisia tilinpäätöksen käyttäjille.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa. EU-asetuksen 537/2014 10 artiklan 2 c -kohdan mukaiset merkittävät olennaisen virheellisyyden riskit sisältyvät alla kuvattuihin tilintarkastuksen kannalta keskeisiin seikkoihin.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEISET SEIKAT

KUINKA KYSEISIÄ SEIKKOJA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA

Saamiset asiakkailta ja saamiset luottolaitoksilta (tilinpäätöksen laadintaperiaatteet, liitetiedot 8, 10, 12, 32 ja 34)

- Saamiset asiakkailta, 7,0 mrd. euroa, ja saamiset luottolaitoksilta, 6,9 mrd. euroa, ovat merkittävä erä OP- Asuntoluottopankin taseessa muodostaen 99 % taseen loppusummasta. Saamiset asiakkailta ovat OP Ryhmän jäsenosuuspankeilta ostettuja asuntovakuudellisia luottoja ja saamiset luottolaitoksilta ovat pääasiassa OP Ryhmän jäsenosuuspankeille myönnettyjä väliluottoja.
- OP-Asuntoluottopankki Oyj on soveltanut saamisten arvonalentumisten kirjaamiseen 1.1.2018 alkaen IFRS 9 *Rahoitusinstrumentit* –standardia. Siirtymän myötä saamis- ja saamisryhmäkohtaisesta arvonalentumislaskennasta on siirrytty IFRS 9 –standardin mukaiseen odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan.
- Odotettavissa olevien luottotappioiden laskenta perustuu OP Ryhmän käyttämiin laskentamalleihin. Laskennassa käytetään oletuksia, arvioita ja johdon harkintaa, jotka koskevat erityisesti vakuuksien arvostamista ja odotettavissa olevien luottotappioiden todennäköisyyttä.
- Tasearvon merkittävydestä, IFRS 9 käyttöönotosta, käytettävien laskentamenetelmien monimutkaisuudesta ja arvostamiseen liittyvästä johdon harkinnasta johtuen saamisten arvostaminen on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.
- Olemme arvioineet OP Ryhmän jäsenosuuspankeilta ostettuihin luottoihin ja väliluottomallilla myönnettyihin luottoihin liittyvän sisäisen ohjeistuksen noudattamista. Olemme muodostaneet käsityksen keskeisistä lainasaamisiin ja väliluottoihin liittyvistä kontrolleista ja tietojärjestelmistä.
- Olemme hyödyntäneet OP Osuuskunnan keskitettyyn laskentaprosessiin tehtyä varmennusta odotettavissa olevien luottotappioiden laskentaan liittyvien kontrollien tarkastuksessa.
- Lisäksi olemme arvioineet saamia ja odotettavissa olevia luottotappioita koskevien liitetietojen asianmukaisuutta.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koitua yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana vuodesta 2002 alkaen yhtäjaksoisesti 17 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 13. helmikuuta 2019

KPMG OY AB

Raija-Leena Hankonen

KHT